ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA" ("LIBERTY")
THE RUTHENIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday, by
The Little Russian Nat'l Union
of America
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Subscription:
per year...... $2.00 | Canada & Europe:
half year...... 1.00 | per year...... $3.00
single copy...... .03 | half year...... 1.50

# СВОБОДА

ЗАЛОЖ. 1893 РОКУ.
"СВОБОДА" ("LIBERTY")
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„РУСКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
в Америці
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Передплата:
на рік...... $2.00 | Канада і Европа:
на пів року 1.00 | на рік...... $3.00
поод. число .03 | на пів року 1.50

УРЯДОВИЙ ОРГАН Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ "SVOBODA" OFFICIAL ORGAN OF THE L. R. NAT'L UNION OF AMERICA

РІК XXII. Джерзи Сіти, Н. Дж., четвер 10-го вересня 1914. Ч. 47. | VOL. XXII. Jersey City, N. J., Thursday, September 10, 1914. N. 47.

# ВЕЛИКА РІШАЮЧА БИТВА НА СХІД ВІД МІСТА ПАРИЖА.

## Французькі війска мали здержати дальший похід Німців.

## 250.000 Москалів приходить на поміч Французам.

## Московські війска займають в Галичині міста Рава руську і Миколаїв над Дністром.

## ЗАГАЛЬНЕ ПОЛОЖЕНЕ

### НА ТЕРЕНІ ВІЙНИ З РОСІЄЮ:

В послідних двох днях на терені війни в Галичині не зайшли жадні важнійші зміни. Занятє Рави руської і Миколаєва над Дністром не можна назвати великою побідою, бо австрійська армія опустила ті місцевости без більшої боротьби. Можна однак надіяти ся, що до великої битви прийде ще на терені коло Городка, коли австрійська армія одержить сильнійшу поміч. Вісти з Петрограду, що Перемишль є вже з трох боків окружений російським військом, є ще передвчасні.

Цар видав указ, на підставі котрого оголосив східну Галичину російською губернією під начальством графа Бобринського.

В Польскім Королівстві боротьби тривають дальше. Обі сторони доносять про побіди. Прибутє помочи зі сторони Німеччини може перехилити побіду на сторону австрійської армії.

У Східних Прусах настала тишина. Крім малих перепалок не прийшло до ніякої більшої битви.

### НА ТЕРЕНІ ВІЙНИ З ФРАНЦІЄЮ:

Від двох днів кипить завзята битва здовж цілої боєвої лінії, яка виносить 200 миль. Від висліду сеї битви буде залежати судьба обох воюючих сторін. Коли побідить Франція і її союзники, тоді ціла німецька армія буде мусіла розпочати відворот на цілій лінії і стратити всі користи, які Німеччина до тепер осягнула. Колиж побіда перехилить ся на сторону Німеччини, тоді війна з Францією зближить ся дуже скоро до кінця.

З дотеперішних вістий годі передвидіти висліду сеї рішаючої битви. Дотеперішні успіхи Французів, про які доносять послідні телеграми з Парижа і Лондону, не є ще так великі, щоби на їх підставі можна було вже заключати про певність побіди Французів і її союзників.

Відворот правого німецького крила на північ не належить уважати ще побідою Французів, але звичайним тактичним маневром, який є конечний, щоби забезпечити ся від нападу російської армії, яка мала прийти на поміч Франції.

Ще протягом сего тижня можна надіяти ся виясненя цілого воєнного положеня. Побіда у Франції рішить рівночасно й загальну побіду у цілій европейській війні.

Колиб Німеччина дізнала тепер у Франції поражене, тоді належить сподівати ся, що се буде заохотою і для прочих, до тепер ще неутральних держав, щоби вхопити за оружє проти Австрії й Німеччини.

# Війна з Росією.

## в Галичині:

### МОСКАЛІ ЗАЙМАЮТЬ МІСТО РАВУ РУСЬКУ.

Лондон, 8. вересня. — Після урядового донесеня з Петрограду північна російська армія заняла місто Раву руську, 30 миль на північ від міста Львова.

### МОСКАЛІ ЗДОБУВАЮТЬ „КРІПОСТЬ" МИКОЛАЇВ (НАД ДНІСТРОМ).

Петроград, 8. вересня. — Побідний похід російської армії в Галичині триває без впину дальше. Сильно укріплене місто Миколаїв над Дністром заняли російські війска по короткій завзятій боротьбі. Австрійці уступили, полишаючи 40 гармат. Російська кінниця заняла ціле підгірє аж під Карпати.

Місточко Миколаїв (над Дністром) лежить на залізничім шляху Львів—Стрий. З воєнної точки має воно значінє, бо тут находить ся міст, який веде через ріку Дністер. Миколаїв не був ніколи укріплений.

### МОСКАЛІ БЛИЗЬКО ПЕРЕМИШЛЯ?

Петроград, 8. вересня. — Російський генеральний штаб повідомляє, що російські війска находять ся вже недалеко фортів перемиської кріпости. Перемишль се послідна укріплена позиція в Галичині. Російські війска окружать Перемишль зі всіх сторін і здобудуть його штурмом.

Москалі, здобувши „13 фортів" під Галичом, відтак „кріпость" Миколаїв над Дністром, легковажать собі дійсну кріпость Перемишль. Але недалека будучність покаже, чи „хоробрим" Москалям вдасть ся так легко штука з Перемишлем. Ще не заняли Городка, а вже хвалять ся облогою Перемишля, який намірюють взяти штурмом.

### НОВА 600.000 АВСТРІЙСЬКА АРМІЯ В ГАЛИЧИНІ.

Лондон, 8. вересня. — З Петрограду наспіла вість, що нова 600.000 армія австрійська йде на зустріч Москалям, щоби звести з ними битву і здержати їх дальший похід.

Скілько в тім правди, годі провірити, бо з Австрії нема ніяких близших відомостий про Галичину. Однак належить припускати, що з Петрограду навмисне пускають в сьвіт такі вісти, хотячи в сей спосіб оправдати незначні дальші успіхи своєї армії. Треба було найти якусь причину сего. Тому Москалі видумали нову 600.000 армію австрійську. До оборонної акції вздовж Сяну Австрійцям вистарчить [illegible] дотеперішна армія, мимо того, що Москалі її „на голову побили", „полонили 80.000" Австрійців і забрали „понад 300 гармат". Може Австрійцям ще дещо лишило ся з тої армії.

### СХІДНА ГАЛИЧИНА ПЕРЕМІНЕНА В РОСІЙСЬКУ ГУБЕРНЮ.

Петроград, 8. вересня. — Цар видав указ, на підставі котрого оголосив східну Галичину російською ґубернією. Ґубернатором іменований граф Бобринський.

### ПЕРШИЙ ЛЕҐІОН ПОЛЬСЬКИХ ДОБРОВОЛЬЦІВ.

Берлін (бездр. телеґр.), 8. вересня. — Перший леґіон утворили польські добровольці в Кракові. Австрійський цісар іменував ґенерала фон В(Б)ачинського командантом сего леґіона.

## в Польскім Королівстві:

### РІШАЮЧА БИТВА КОЛО ЛЮБЛИНА.

Лондон, 8. вересня. — З Петрограду надійшла урядова телеграма слідуючого змісту:

„Здобутє Львова ґенералом Руцьким належить уважати за велике геройське діло. По сьвітлій побіді над Австрійцями в Галичині зверне ґен. Руцький часть своєї армії на північ, щоби напасти на австрійську армію коло Люблина і Холму. Отся австрійська армія находить ся вже тепер у великій небезпеці, за кілька днів стріне її таке саме поражене як австрійську армію в Галичині".

Берлін (бездр. телеґр.), 8. вересня. — Битва здовж боєвої лінії Люблин—Холм триває дальше. Австрійські армії під проводом ґен. Данкля і Авфенберґа розбили російські війска і посувають ся побідоносно дальше наперед, щоби зібрати овочі сьвітлих побід над Москалями під Красником і Замостєм. Небаром належить надіяти ся нових важних подій. Варшава готовить ся з великим поспіхом до оборони.

Обі новіщі відомости стверджують, що битва під Люблином і Холмом триває дальше. За кілька днів належить сподівати ся висліду сеї рішаючої битви. На случай побіди Москалів, австрійська армія буде мусіла повернути на захід за ріку Вислу, або подати ся на полудне в напрямі галицької границі. Колиж австрійська армія побідить, тоді приступить до облоги кріпости Івангороду, евентуально Варшави.

На підставі послідної телеграми можна рівнож ствердити, що ріжні петроградські донесеня про забитє в битві обох австрійських ґенералів, Авфенберґа і Данкля, були зовсім ложні.

### НІМЕЦЬКІ „ЦЕПЕЛІНИ" В РОСІЇ.

Лондон, 8. вересня. — З Петрограду доносять, що богато німецьких літаків і „цепелінів" появило ся над російською територією. З того належить припускати, що прибули сильні німецькі війска, які небаром розпічнуть ширшу воєнну акцію проти Росії. Здасть ся, що головна сила німецького війска находить ся в околиці міста Познаня, звідки удасть ся, відповідно до потреби, в напрямі Східних Прус або до Галичини.

## у Східних Прусах:

### ТИШИНА У СХІДНИХ ПРУСАХ.

Петроград, 8. вересня. — У Східних Прусах не прийшло в послідних днях крім дрібних стріч до жадної більшої битви. Російські війска ударять небаром з цілою силою здовж цілої лінії на Німців, щоби отворити собі дорогу до Берліна.

Великі успіхи російської армії у Східних Прусах покінчились страшним пораженєм і полоненєм цілої російської армії в силі 90.000 (деякі вісти подають 125.000). Від довшого часу російські телеграми про Східні Пруси майже не згадують. Натомісь вихвалюють понад небеса лицарський похід Москалів в Галичині, стараючи ся в сей спосіб відвернути увагу сьвіта від подій у Східних Прусах.

# Війна з Францією.

### ФРАНЦУЗИ ЗДЕРЖУЮТЬ ПОХІД НІМЦІВ.

Париж, 8. вересня. — Французький штаб оголосив урядово, що похід Німців здовж цілої боєвої лінії, яка йде від Нантіль-ле-Годуен аж до кріпости Верден зовсім здержаний. Німці приневолені до відвороту. Армія союзників змусила коло Кульмієр і Ля-Ферте-Гошер до утечі німецькі відділи, які становили передні сторожі головної німецької армії.

### ПРАВЕ КРИЛО НІМЕЦЬКОЇ АРМІЇ ПОДАЄТЬ СЯ НАЗАД.

Париж, 8. вересня. — Армія союзників, яка становить ліве крило французької боєвої лінії приступило до офензиви (нападу). Вона не лише здержала дальший похід Німців, але змусила їх подати ся взад на яких 10 миль на північний схід від Парижа в напрямі місцевости Пресі-сур-Оаз. Німецькі війска уступали без боротьби.

Відворот правого крила без боротьби не можна ще назвати побідою Французів. Він міг наступити впрост з тактичних взглядів, коли прийметь ся за дійсність, що з Остенди спішить на поміч Франції нова армія, зложена з Англійців, Індійців і Москалів.

### ВЕЛИКА РІШАЮЧА БИТВА.

Берлін (бездр. телеґр.), 8. вересня. — На цілій боєвій лінії, почавши на північ від Парижа аж до швайцарської границі кипить завзята рішаюча битва. Армія Франції і її союзників добуває послідних сил, щоби удержатись на боєвій лінії. Битва потриває кілька днів, заки побіда перехилить ся на котрусь сторону.

### ТЯЖКА ЗАГАДКА.

Лондон, 8. вересня. — „Найтяжшою загадкою, — пише півурядова англійська часопись, — є відгадати теперішний намір німецького воєнного штабу. Німецькі армії, які здавались йти на Париж, змінили нараз свій напрям, машируючи на полудневий схід від Парижа. Ріжні військові знатоки всіляко се відгадують. Одні є сеї гадки, що Німці, знаючи добре слабі сторони укріплень Парижа, приступлять до атаку на Париж від східної і полудневої сторони кріпости. Инші догадують ся, що задачею сего маневру є значно важнійша справа. Коли сей намір Німцям удасть ся, грозить цілій французькій центральній армії небезпека нападу зі заду.

### СУМНИЙ ПАРИЖ ПЕРЕМІНЮЄТЬ СЯ В МІСТО РАДОСТИ.

Париж, 8. вересня. — Послідні вісти з поля війни про здержанє дальшого походу Німців здовж цілої лінії та про відкиненє німецької армії на північ від Парижа піднесли настрій серед мешканців міста Парижа. Париж відзискав надію в побіду Франції і її союзників. Комендант Парижа, ґен. Галієні, одержав від головного штабу вість, що воєнне положенє французької армії є знамените та що битва відбуваєть ся на дуже кориснім терені, точно після пляну ґен. Жофра.

### 250.000 МОСКАЛІВ НА ПОМІЧ ФРАНЦІЇ.

Рим, 8. вересня. — З приватного жерела доносять, що в Остенді висіла російська армія в силі 250.000 і спішить на поміч Французам в напрямі Парижа. Урядові англійські і французькі рапорти ані не потверджують ані не заперечують сеї відомости. Про правдивість сеї вісти заключають на тій підставі, що бельгійське правительство мало завізвати всіх спосібних до оружя Бельгійців, щоби лучили ся під прапор російського війска.

Про висаджуваня російської армії в Остенді (на побережу Бельгії) кружать вісти вже від кількох днів. Деякі воєнні знатоки припускають сю можливість. Вони є сеї гадки, що Росія доставила людий, а Англія заосмотрила їх в оружє і амуніцію.

### ПАРИЖ ДАЛЬШЕ УКРІПЛЯЄТЬ СЯ.

Париж, 8. вересня. — Тисячі резервістів і робітників є заняті при будові нових укріплень, передівсім від східної і полудневої сторони Парижа.

До тепер 1,400.000 мешканців опустило Париж.

### ПРОГНАНЕ ДУХОВЕНЬСТВО НА ПОМІЧ ФРАНЦІЇ.

Париж, 8. вересня. — Понад 15.000 французьких монахів, прогнаних з Франції, повернули до краю і зголосили ся до чинної служби у французькій армії.



### 2,500.000 НІМЦІВ У ФРАНЦІЇ.

Лондон, 7. вересня. — З Ротердаму доносять, що лише в перших 19-ох днях війни переїхало через ріку Рен коло міста Кельн 2.600 поїздів, які перевезли около 2.000.000 німецького війска на терен війни з Францією.

Опісля перевіз німецького війска відбував ся безнастанно дальше, будьто для скріпленя деяких становищ, будьто для доповненя страт в погибших і ранених.

## 20-та НІМЕЦЬКА ЛІСТА СТРАТ.

Берлін, 8. вересня. — **Послідна т. є. 20-та з ряду урядово оголошена німецька ліста страт містить 1180 осіб. Ся ліста подає 187 убитих і около 1.000 ранених.**

**Всї дотеперішні лісти числять загалом 2.273 убитих, 10.714 ранених, 3.249 пропавших без вісти.**

Француське правительство зовсім не оголошує своїх страт.

## ПОГОЛОСКА ПРО УСТУПЛЕНЄ НІМЕЦЬКОГО КАНЦЛЄРА І МІНІСТРА ДЛЯ ЗАГРАНИЧНИХ СПРАВ.

Лондон, 8. вересня. — **Диплъоматичні неудачі в Італії приневолили німецького канцлєра Бетман-Гольвеґа і міністра для заграничних справ фон Ягова подати ся до димісії.**

Ся поголоска не є потверджена, тому зовсім не заслугує на віродостоність.

# Війна на мори.

## АНҐЛІЙЦЇ СТРАТИЛИ ДВА ВОЄННІ КОРАБЛЇ.

Вашінґтон, 8. вересня. — **Зі стації бездротного телєґрафу в Сейсвіл наспіла телєґрама, що анґлійський кружляк „Воріор" потонув на турецьких водах.**

Телєґрама не подає про се ніяких близших відомостий. Чи се було ділом німецького корабля „Ґебен", чи одного із турецьких, телєґрама не згадує.

Лондон, 8. вересня. — **Анґлійський кружляк „Патфайндер" вїхав на міну і протягом 4-ох мінут пішов на дно. При тій котастрофі згинуло 246 людий зі залоги корабля.**

Анґлійська фльота на Північнім мори позістає і надальше безчинною. Німецькі вісти доносять, що не лише німецьке побереже але і ціле Північне море є вільне від анґлійських кораблів.

# СТАНОВИЩЕ ИНЬШИХ ДЕРЖАВ.

## НАД ІТАЛІЙСЬКОЮ ГРАНИЦЕЮ.

Лондон, 8. вересня. — **З Риму доносять, що Австрійці нагромадили над італійською границею армію, яка числить около 200.000 війска. Італія покінчила мобілїзацію. Напруженє між Австрією й Італією є дуже велике і кождої хвилї можна надіяти ся, що прийде до зірваня приязних зносин.**

**Рівнож в Дальматії, в містї Себеніко, стоїть 70.000 австрійська армія, готова до бою.**

Поголоски про напружене між Австрією а Італією повторяють ся від самих початків війни, тому всї подібні вісти треба приймати з великим застереженєм.

## РУМУНІЯ, БОЛГАРІЯ І ГРЕЦІЯ ПРОТИ АВСТРІЇ.

Букарешт (Румунія), 9. вересня. — **Румунія є готова станути по сторонї Росії. Побіди Москалів в Галичинї викликали серед Румунів велику радість. Тайні посли російські відбули важну нараду з членами румунського ґенерального штабу. Росія обіцює Румунії за поміч проти Австрії Буковину.**

**Болгарія осьвідчилась рівнож за Росією. Прихильний настрій зглядом Австрії змінив ся, відколи до Софії прибув член царської родини і відбув довшу нараду з князем Борисом.**

**Після послідної умови балканських держав Румунія, Болгарія і Греція стануть по сторонї потрійного порозуміня.**

**Туреччина не відважить ся дати помочи Австрії і Німеччинї.**

———o———

## ЗНОВА ПОГОЛОСКА ПРО СМЕРТЬ ЦЇСАРЯ ФРАНЦ ЙОСИФА.

Лондон, 8. вересня. — **В деяких часописях появились вісти, що австрійський цїсар Франц Йосиф помер ще перед 12 днями. Австрійське правительство має нарочно се укривати, бо боїть ся, що се могло би в теперішний так важній хвилї дати почин до заворушень.**

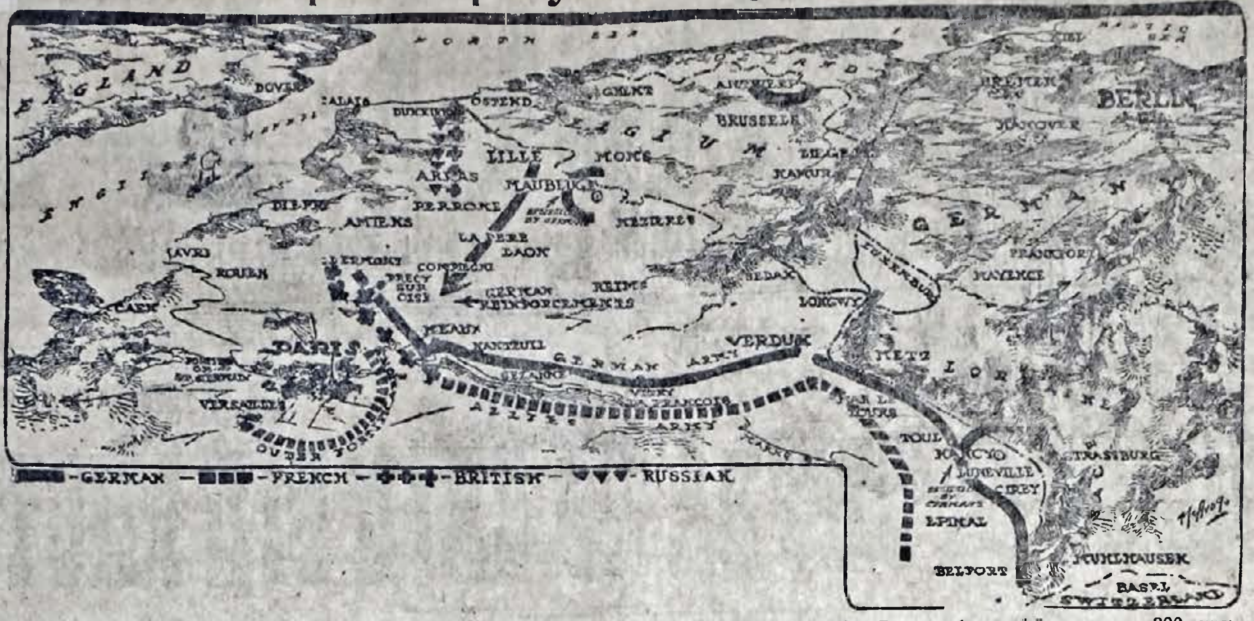
Повисша поголоска не заслугує на віру. Колиб цїсар і дійсно помер, чого можна кождої хвилї надїяти ся, то його смерть не мала би ніякого впливу на дальший хід війни.

———o———

## ПРЕЗИДЕНТ ВІЛСОН А ЕВРОПЕЙСЬКА ВІЙНА.

Вашінґтон, дня 8. вересня. — **Президент Вілсон видав до населеня Злучених Держав проклямацію, взиваючи цїлу суспільність, щоби в неділю, дня 4-ого жовтня, молитвами благала Всемогучого о привернене мира в Европі.**

# Карта терену війни у Франції.




На повисшій карті є представлена боєва лінія у Франції після відомостий з послідних днів. Головна боєва лінія виносить 200 миль. Вона зачинаєть ся на північ від міста Парижа і тягнеть ся без перерви аж до швайцарської границі. Праве крило німецької армії, яке находить ся на північ від Парижа подало ся назад в напрямі місцевости Пресі-сур-Оаз. На прочій лінії кипить завзята битва. Найсильнійша боротьба відбуваєть ся коло Мо, Еперней, на полудне від Шальон, Верден і Нансі.

На поміч Франції спішить з Остенди армія зложена з Анґлійців, Індійців і Москалів.

Облога французької кріпости Мобеж і бельґійської кріпости Антверпії відбуваєть ся дальше.

Теперішна битва рішить загальний вислід цілої европейської війни.

## ЛЬВІВ І ВІЙНА.

(З часів воєнних приготовань).

Над колискою його перелетів свист татарських стріл. І від тодї все вже воєнні мельодії вплїтали ся в житє Данилового города. Нинї Львів знова забув про все, немов вдивив ся у одну цїль немов заслухав ся у одну пісню, немов задумав ся одною думкою — про війну.

Вечерами виходили на улиці міста військові музики і при відблиску горючих смолоскипів грали бундючні марші — а за тими музиками йшла міровим кроком тисячна товпа, що раз-враз вибухала невмовкаючими окликами. — І говорили про бурю, що мала надійти з далеких сторін а товпа мов йшла її на стрічу, щоби її привитати громами одушевленя і радости. Так маніфестував Львів що днини, що вечера.

А тимчасом у місто стали плисти людські ріки — покликані до зброї резервісти. Йшли довгими кольонами, нерівними громадками, з куферками на плечах, з клунками в руках. Йшли дрібні міщани з провінції, робітники, ремісники, та найсильнійшою струєю плило наше мужицтво.

Всї зголошували ся на перший поклик, охотно в повному зрозуміню та почутю своїх обовязків.

І дивно відбивали від инших громадки наших мужиків. Йшли улицями поважно, мовчки. Бо наш мужик у великій хвилї мовчить. Мовчить йдучи за домовиною одинака, мовчки пращає на воротах послїдного сина покликаного до мобілїзації.

І так людська ріка плила пару день неспиненою струєю. Потому вели конї.

А тимчасом на улицях Львова стало що раз більше появляти ся жовнїрів.

І стала ріка відпливати.

Виходило військо з міста заквітчане дубовим листєм, їхали мальовані улани, виїздили гармати прибрані зеленню та сонїшниками...

А товпа пращала їх сердечними окликами: на щасливу дорогу, на щасливий поворот. А по ночах потрясав шибами гуркіт сильний, кованих возів.

Нинї рух живійший лише на центральних улицях міста.

Наші „сьпівучі" передмістя запустїли, замовкли. За рогачками пусто й глухо. — Лише з далекого поля понад незжаті лани, від мріючих в далечині полукіпків несе вітер тихий гомін жалісної пісні, як то „виправляла мати свого сина до цїсаря на війну"...

## ШВАЙЦАРІЯ І ВІЙНА.

Коли сьвіт говорить о Швайцярії, то висказують ся про ню з подивом і з великою пошаною.

Історію Швайцарії читаєсь як повість; котрий з учеників і учениць не памятає історії хороброго Вільгельма Теля, або Ґерстлєра, швайцарських богатирів.

Між великими европейськими державами лежить вільна і демократична Швайцарія. Швайцарські гірняки віддихають воздухом свободи, релїґійної терпимости і горожанської свободи.

Чудесні гори взносять ся в облаки, є там добрі дороги, гарні долини, бистро пливучі ручаї, урожайні поля і залюднені міста.

Австрія від давна стратила охоту забраня сего краю; инші держави рівнож на се не відважуть ся. Мала країна стоїть горда серед копаючих середновічних часів.

Тепер та мала република не замішана в війну і до своєї корони похвал додає ще одну дорогоцінну окрасу. Маємо на думцї відозву з якою звернулась Швайцарія до всїх воюючих держав: „Присилайте до нас всїх ранених. Тут в нашім гарнім підсоню будемо їх старанно доглядати і скорше прийдуть до здоровля. Знаємо, що їх буде богато. Присилайте їх до нас, а ми вернемо їх вам здоровими".

Таку пропозицію вислала Швайцарія до держав і хоче цїлий край замінити в шпиталї для ранених жовнїрів ріжних народів.

Виступ сей Швацарії розбуджує заникаючу в нас віру в людськість і є найгарнійшою прикметою краю, з котрого вийшла орґанізація Червоного Хреста. Червоний Хрест повстав в Швайцарії.

Пропозицію Швайцарії принято і тепер ранених жовнїрів будуть перевозити до швайцарських міст, де їх будуть лїчити найславнійші лікарі і найлїпші доглядачки.

Честь Швайцарії за такий поступ!

# ВІСТИ З РІЖНИХ ДЕРЖАВ.

## ФРАНЦУЗ ПРО РОСІЮ.

В „Ля Лїбре Пароле" помістив Француз Оскар Гавард статю п. н. „Австрія і славянські народи". Статя цікава не лише тим, що її пише Француз, але й своїм змістом.

„Правовірна Росія — пише Гавард — бажає спадщини по Іслямі (Туреччинї). Колись сягав европейський простір турецького цїсарства від границь Угорщини аж по береги Босфору. Панславістичні комітети хотять відзискати тепер тойсамий простір. Новий халїфат грозить східній Европі. Коли нинї не може собі цар підхлїбити, що піддасть своїй погучости Болгарію, Румунію, Сербію, Чорногору, Альбанію, Грецію, Хорватію, Дальматію, Галичину, Босну, Герцеґовину і т. д., то „Святейший Синод" працює витревало, щоби всїх Славян піддати тійсамій духовній власти. Скиптр Магомета II. в руках царя — се проґрама російських патріотів. Християнська цивілїзація не має більше невмолимого противника як „Святейший Синод".

Поганські імператори передали Росії в спадщинї закони правлїня насильством і карою смерти. Майже від двох віків не відступила московска політика ні одної хвилини від своїх намірів і не покинула своєї жорстокости.

За Катерини Великої, сеї правдивої богинї Вольтера, десять тисяч парохій, стопятьдесять монастирів, більше ніж десять міліонів вірних позбавлено силою віри своїх батьків. За Миколи І. козацькі нагайки відогнали від католицьких церков два міліони селян, попихаючи їх в обійми православних церков. В тім самім часї католицькі сьвященики заселюють Сибір; монахинї стогнуть під нагайками, а сорок пять тисяч шляхотських родів, то значить стопятьдесять тисяч батьків, материй; дїтий мусить відбувати довгий марш піхотою в зимі, між двома ордами козаків до ледових пустель в Оренбурзї і Самарі.

За Олександра II. тісами насильства позбавляють католицьку церкву пять тисяч вірних в холмській дієцезії.

Олександер III. також не кладе перепон сим насильствам. А нинї дума социрничить в жорстокостях з петербурською канцелярією і окружає рівнож протекцією махінації „Святейшого Синода", а також тайні заговори російських панславістів. Св. Синод напав рівнож на Галичину і за цїну золота купує сумлїнє українських селян".

## ЯК ФРАНЦУЗИ ОБХОДЯТЬ СЯ З ІТАЛІЙЦЯМИ.

Замітна для культурного поведеня француського народа у відношеню до горожан навіть невтральних держав, є вістка італійської ґазети „Іль Третіно" котрий подає такі вісти з Брешії: 5. с. м. прибуло до Брешії кількох італійських робітників, котрих подібно як і инших італійських горожан, прогнано з Франції. Вони були в станї пожалуваня гідним, оповідали, що зі сторони француських аґентів і поліцаїв були наражені просто на звірські тортури. Гнали їх до двірця буками і під грозою револьверів. Крім сих насильств обкидали їх обидами, як „дурні макаронї" і т. д.

Італійська ґазета „Стампа" знова доносить, що на граничній стації Модане запримічено надзвичайні француські поїзди, в котрих вертали прогнані з Франції італійські робітники з жінками і дїтьми. Оповідають вони, що у Франції позамикано всї промислові заведеня, а робітників розпущено. Італійським робітникам приказали протягом 24 годин, а в більше віддалених провінциях протягом трох днів, покинути Францію. Мусїли всї вертати, а більша часть не могла навіть дістати належної їм заплати. Богато з них пішки дістали ся до границї. В Мондане зібрало ся понад 6000 італійських прогнаних горожан, бо не маючи гроший не могли дальше їхати. Італійське правительство перевозить їх тепер безплатно до місця призначеня.

Також до Аоста прибуло богато робітників прогнаних з Франції.

З Медіоляну доносять, що Франція взагалї прогнала з своїх границь 60 тисяч Італійців.

## АНҐЛІЙЦЇ ПРОТИ СОЮЗА З РОСІЄЮ.

З Лондону, столиці Анґлії, доносять: Дня 11. серпня розкинено в кількасот примірників відозву такого змісту:

„Анґлійцї! Сповніть свій обовязок, здержіть свій край від ганебної і безцільної війни. Мала числом, але сильна кліка, хоче вас пхнути до війни. Мусите сей заговір знищити або буде запізно. Спитайте самі себе, чому маємо йти на війну. Воєнна партія каже: „Мусимо вдержати рівновагу сил. Коли Німеччина заанектувала би Голяндію або Бельґію, була би така могуча, що загрожувала би нам". Та воєнна партія не говорить нам правди. Противно фактом є, що коли будемо бороти ся по сторонї Франції і Росії, то рівновага великих держав буде нарушена більше, ніж колинебудь. Ми зробили би Росію наймогучійшою військовою державою на суші. Знасте, яка є Росія. Вашим обовязком уратувати край від загибелї. До працї поки ще час!"

Сю відозву видала ліґа: „Неутраліти Ліґ". Підписана богато Анґлійцями і Анґлійками.

# АВСТРІЙСЬКІ КОРПУСИ І ЇХ КОМАНДАНТИ.

На чолї 16 австро-угорських корпусів стоять слїдуючі ґенерали:

1. Корпус Краків: ґенерал кавалєрії Едвард фон Бем-Ермолї;
2. корпус Віденъ: ґенерал піхоти Улас Шемуа;
3. корпус Ґрац: ґенерал піхоти Еміль Целєрус фон Гельдерн;
4. корпус Будапешт: ґенерал кавалєрії Кароль Терстянпіки фон Надош;
5. корпус Пресбург: полевий маршалок Павло Пугало фон Брльоґ;
6. корпус Кошицї: ґенерал піхоти Светозар Боросвич фон Бойна;
7. корпус Темешвар: ґенерал піхоти Отто Майкснер фон Цваєнштам;
8. корпус Прага: ґенерал кавалєрії Артур бар. Ґісль фон Ґіслїнґен;
9. корпус Літомерицї: ґенерал піхоти Льотар фон Гартштайн;
10. корпус Перемишль: ґенерал піхоти Гуґо Майкснер фон Цваєнштам;
11. корпус Львів: ґенерал кавалєрії Дезидерій Кольошварі де Кольошвар;
12. корпус Германштад: ґенерал піхоти Герман Кевеш фон Кевешгаза;
13. корпус Загреб: ґенерал піхоти Адольф барон фон Ремен цу Баренсфельд;
14. корпус Інсбрук: ґенерал кавалєрії Віктор Данкль;
15. корпус Сараєво: ґенерал піхоти Михайло фон Апель;
16. корпус Раґуза: полевий маршалок Вацлав Вурм.

Шефом ґенерального штабу є ґенерал піхоти бар. Конрад фон Гецендорф.

# ОБОВЯЗУЮЧІ ЧИНИТЬБИ В АВСТРІЇ У ВОЄННІМ ЧАСІ.

Підчас мобілїзації або війни воєнні чинитьби, передвиджені законом, можуть бути вимагані не лише на цїли самої армії, але також на цїли жандармерії, скарбової сторожі, персоналю державних лісів, цивільних осіб, придїлених до війска, воєнних бранців й армії союзної держави. За чинитьби належить ся винагорода, наскільки можливо в готівцї. Коли се не можливе, видають ся поквітованя, які треба представити через громадську зверхність найпізнійше до шістьох місяців. Коли хто незадоволений з висоти винагороди, представить тою самою дорогою свої претенсії, про які в першій інстанції рішає повітова комісія, в другій краєва комісія міністеріяльна. В повітовій комісії проводить староста, зглядно президент міста, належать до неї два члени повітової ради (у Львові й Кракові міської ради), скарбовий урядник, заступник військовости і секретар. В краєвій комісії проводить намісник або його заступник, належить до неї маршалок і оден член видїлу краєвого, радник намісництва, представник краєвої дирекції скарбу і представник корпусної команди.

Видатки за чинитьби в часї війни покриває військовий скарб, а запомоги для родин покликаних до війска видає державний скарб.

До обовязкових чинитьб належать **особисті услуги.**

До особистих услуг поза боєвою лінією обовязані всї, що не скінчили пятьдесять лїт житя. Наскільки можна, треба покликувати молодших людий здатних до відповідних робіт. Увільнені від них хорі, уломні, публичні урядники, начальники громад, покликані до воєнної служби, душпастирі, особи увільнені від чинитьб на основі міжнародного права. До хвилевих чинитьб і на териториї власної громади можуть бути покликувані самостійні рільники й промисловцї, а також особи, яких присутність конечна для удержаня родини. Винагородженє за особисті услуги означує міністеріяльне розпорядженє. Таке розпорядженє оголосила тепер „Вінер Цайтунг" і воно постановляє, що винагорода за особисті услуги складаєть ся з щоденної виплаченої певної квоти й звороту коштів подорожи. Щоденна винагорода за чинитьби, аналоґічна з услугами офіцирів, лікарів, ветиринарів, інжінерів рівнаєть ся платї ґажистів X.

кляси. За услуги в харатері санітарів належить ся денно винагорода в квоті 8 корон, а помічникам, провідникам, машиністам при моторових возах, механікам, шоферам, кондукторам або ковалям 5 корон денно, погоничам, візникам, робітникам три корони денно. Виплата відбуваєть ся після звичайних військових приписів. Особи, покликані до особлистих услуг, мають також право до евентуального заосмотреня для себе і своїх родин після анальогії військових і змобілізованих осіб, наскільки се заосмотрене їм не належить ся на основі окремих приписів.

### Річеві чинитьби.

За річеві чинитьби (коні, підводи, стайні на худобу, споживчі артикули) міністеріяльне розпорядженє оголошує ціни, які подаємо низше. Засадничо кождий властитель транспортових засобів, моторів, літаків, голубів, плющ. доріг обовязаний віддати їх військовости до розпорядженя на час воєнної потреби. Від сього обовязку вільні коні й вищі транспортові середники, конечні для висилки почти, цілий поліцийних і державних, пожарної сторожі, душпастирів, лікарів і ветеринарів, коні в стайнях розплодових і до перегонів. Рух на зелїзницях може бути частинно або тревало стриманий для воєнних цілий. За встримане руху на зелїзницях, а також на почті, телеграфі і телефоні не належить ся жадне винагородженє.

На випадок воєнного кватерунку обовязують загальні кватерункові приписи, на скільки не видано окремих розпоряджень. На випадок потреби військовість може зажадати також такі будинки, які в часі мира вільні від кватирунку. Одначе в кождім разі вільні від кватирунку публичні місця, галерії образів, архиви й бібліотеки, клявзулеві поміщеня жіночих монастирів і будинки зелїзниць, потрібні для зелїзничого руху.

Особи, що мають власне домове господарство, можуть бути обовязані достарчувати харч на військові цїли. На жаданє мусить бути доставлена на сї цїли також паша для худоби. Про обовязкові чинитьби рішає в разї сумніву політична власть, а в остатній інстанції міністер краєвої оборони. Зажаленя й відклики не стримують виконаня чинитьби.

### Винагорода за підводи й звірята.

За ужиті на військові цїли підводи й звірята признаєть ся така денна винагорода: за підводу з двома кіньми 6 кор., з одним конем 4 кор., за підводу з двома волами 5 кор., за два коні в упряжі без воза 4 кор., за одного 2 кор., за коня до їзди верхом 3 кор. Крім сеї винагороди належить ся пожива для звірят. Заряд військовий поносить кошти утриманя в добрім станї возів і упряжи, а також кошти куття коний. Належитість і відшкодованє числять ся від дня забраня підвод і звірят аж до дня їх увільненя, а крім того ще за ті дні, скільки треба, щоби вони могли найкоротшою дорогою вернути до місця, звідки їх взято.

### Винагорода за моторові підводи.

За віддані до ужитку військовости самоходи платить ся така денна винагорода: за моторовий ровер без бічного візка 4 кор., з бічним візком 5 кор., за особовий автомобіль з одним або двома сидженями 15 кор., з кількома сидженями 20 кор., за автобус 30 кор. Осібна тарифа істнує для тягаревих автомобілів.

### Винагорода за уміщенє худоби в стайні.

За уміщенє худоби в стайнї або стодолї під дахом без бічних стїн або в шопі признаєть ся винагорода денно 2 сотики, а за уміщенє вівці або безроги 1 сотик.

### Утриманє жовнїрів на кватирі.

При утриманю „натурою" на кватирі ціла денна порція жовнїра має виносити 700 грамів хлїба, 2 порції кави (кожда з 20 грамів паленої кави й 25 гр. цукру), 400 гр. сьвіжого волового мяса, 140 гр. ярини (риж, крупи, просо і т. д.) Приправи (сіль, перець, паприка, оцет і т. д.) і 500 гр. вина або три чверти літри пива.

Окремі покріпленя мають складати ся: сніданє з порції кави, обід з цїлої порції мяса, пів порції ярини і пів порції напою; вечера з пів порції напою й ярини. Порції хлїба розділюєть ся на сніданє, обід і вечеру; другу порцію кави можна жадати по обідї або вечері; так само порцію мяса можна розділити на обід і вечеру. Грошева винагорода замісць утриманя натурою виносить:

За цїлу денну порцію 1 кор. 79 сот., за сніданє 95 сот., за обід з цїлою порцією мяса 1 кор. 15 сот., за обід з пів порцією мяса 85 с., за вечеру з пів порцією мяса 69 сот., за вечеру без мяса 39 сот.

### Винагорода за споживчі артикули зареквіровані військом.

За споживчі артикули признає військовий заряд винагороду: За метричний сотнар пшениці 29 кор., жита 21 к. 50 с., ячменю 20 к., вівса 20 к., пшона 39 к., житної муки 55 к., меленої кукурузи 34 кор.

За кільо:

Пшеничного хлїба 39 с., житного хлїба 46 с., мішаного хлїба 44 с., рижу 70 с., крупи 60 сот., бобу 55 с., сочевиці 75 с., гороху 70 с., бульби 40 с., сьвіжої ярини (капуста, калярепа, бураки і т. д.) 40 с., кваншеної капусти і буряків 3 к., кави 4 к. 50 с., чаю 12 к. 50 с., какао 7 к. 50 с., цукру 1 к. 15 с., і т. д.

За одну літру: вина 1 к. 40 с., пива 59 с., горівки 1 к. 90 с., руму 3 к. 60 с., коняку 8 к., оцту 30 с., оливи 2 к. 90 с.

За метричний сотнар: живої худоби до різаня 108 к., овець і баранів 110 к., свиний 160 к., віл 105 к., телят 180 кор.

Мясо: волове 200 к., бараняче 180 к., вепрове 240 к., теляче 275 к., салямі 550 к., суха ковбаса 340 к., солонина 250 к., свинячий смалець 200 к.

За одно кільо: масла 4 кор. 10 сот., сира 2 к. 50 с.

За метричний сотнар: сїна 12 к. 30 с., вівсяних отрубів 25 к., конюшини 15 кор., соломи 16 к. 30 с.

### Опалові матеріяли.

За 1 метр кубічний: тверде опалове дерево 12 к. 50 с., мягке дерево 11 к.

За метричний сотнар: вугля 4 к., деревляного вугля 14 к.

За 1 кільо: нафти 40 с., спірітусу до паленя 80 с.

# З ТИЖНЯ.




Збір кардиналів в Римі вибрав кардинала деля Чієза насліднком папи Пія X. Нововибраний папа приняв імя Бенедикта XV. Він був до тепер архиепископом в Больонї, а рівночасно асистентом папського секретаря кардинала Мери дель Валь. Уродив ся 21. падолиста 1854 р. — Німецькі війска йдуть дальше в напрямі Парижа. Осідок французького правительства перенесено до міста Бордо. — Шпиталї переповнені раненими, а Червоний Хрест не є в силї всїм помочи. — Англія висилає нові війска на поміч Франції. — Туреччина ладить ся до війни з Грецією. — Мешканцї Парижа з великим поспіхом утїкають з міста, всї поїзди переповнені утїкаючими. — Страти в битвах на терені у Франції є страшні. — Мимо того Німці йдуть наперед. Париж є готовий до оборони.

# НОВИНКИ.

### ТРИЛІТНА ДИТИНА ВАЖИТЬ БІЛЬШЕ ВІД МАТЕРИ.

Із Спрінгфілд, Мо., пишуть: — В тутешній місцевости є родина, яка може повеличатись тим, що їх дитина важить більше, ніж мати. Один хлопець 3-літний важить 104 фунтів, коли мати важить 102 фунти, два фунти меньше від своєї дитини. Коли сей хлопець уродивсь, важив всего три і пів фунта, так що присутний лікар сумнівав ся, чи дитина буде жити.

### ЦИКЛІСТ УРАТУВАВ ДІВЧИНІ ЖИТЄ.

Недалеко Сунбури, Па., їхав дорогою на моторциклю Кароль Боер з Крафтон. Кільканайцять кроків перед собою побачив величезного бугая, який пустив ся з усеї сили на переходячу дівчину Бессі Кавфман, щоби її заатакувати. Боер був певний, що напалена дівчина не втече і не вийде жива з під рогів розшалілого звіра. Не надумуючись довго, він звернув свою машину в бік, розігнав ся цїлою силою і з повним розгоном наїхав на розлюченого бугая. Моторцикль вдарив бугая в бік з таким імпетом, що Боер відлетів кільканайцять стіп у бік. Наляканий ненадійним атаком бугай лишив свою жертву і втік на недалеке пасовиско. Дівчина зі страху зімліла, а Боер, що своїм відважним вчинком уратував нападену від неминучої смерти, сам став тяжко покалїчений через сильний упадок з машини.

### ПЕС ПРОКОВТНУВ ГОДИННИК.

До місцевости Трі Бротерс, Арк., прибула з візитою до родини Артура Манна панна Доротея Мур з Ст. Луіс, Мо. Зіскочивши з візка, панна Мур вбігла швидко на ґанок, щоб привитати ся з дітьми Манна. На ґанку сидів також песик господаря, „Бос". Він думав, що панна Доротея кидаєть ся на шию дітям у лихім намірі, тож уважав собі за обовязок ставути в обороні нападених. В одну мить „Бос" зірвав ся зі свого місця, скочив до горла Доротеї, вхопив зубами за її невеличкий золотий годинник і проковтнув його. Пса сейчас відігнали, а хоч він панни Мур навіть зубом не зачіпив, то його таки мусїли убити, щоби видістати з него годинник.

—o—

### ПЕРШИЙ РОСІЙСЬКИЙ ВОЄННИЙ БРАНЕЦЬ У ЛЬВОВІ.

Дня 9. серпня серед загального збіговиська привезено на поліцію Москаля в мундурі 7. полку уланів, зловленого військовою патрулею під Сокалем. Бранець, Юрій Андреєв з Пскова, заблукав ся на галицьку територію. Його товариші утїкли, а він дістав ся в руки патрулї. Корпусна команда, не маючи для него місця, відіслала його до поліції, відки відставлено його до арешту. Андреєв вдоволений, що дістав ся до неволї, бо, як каже, „тут харашо".

### ПРОПАЛА ХОРОБРІСТЬ КОЗАКІВ.

Віденські газети пишуть, що слава про хоробрість і відвагу козаків знищена раз на все. Тепер не видно у них того запалу, яким вони відзначали ся в давнїйших війнах. На війну ідуть вони тепер як барани на заріз.

### ВОЗДУШНА ТРУБА В ГАЛИЧИНІ.

На полях села Вовковець в Зборівщині перейшла 21. с. м. воздушна труба. На пів дозріле збіжє викрутила і номерела до непізнаня, а поукладані копи порозвалювала, носячи снопами на кільканайцять метрів високо. Перестрашені женцї кинулись на землю, бо, як оповідають, підривало їх з землї в воздух. Се все тривало 10 до 15 секунд і заняло лиш простір около 200 метрів широкий, а потім пігнала труба в східнім напрямі.

—o—

### РІЧНИЦЯ БИТВИ ПІД СЕДАНОМ.

Дня 1. вересня с. р. минуло 44 роки від відомого погрому Франції під Седаном. Французькою армією доводив маршалок МакМагон під оком цісаря Наполеона III. На чолї німецького війска стояв пруський король (пізнїйше цісар злученої Німеччини) Вільгельм, дідо теперішнього німецького цісаря Вільгельма II. Німецькі війска окружили французьку армію зі всїх боків і нанесли їй дуже тяжкий удар. Положенє Французів було безвихідне і вони зараз на другий день по битві (дня 2. вересня 1870 р.) піддали ся Німцям. Німцї взяли в неволю 50 генералів, 5.000 офіцирів і 84.000 жовнїрів. Між полоненими був і французький цісар Наполеон III.

### РОСІЯ ПІДЧАС ВІЙНИ.

Нюйорський московський дневник „Русское Слово" одержав лист з Росії дорогою на Фінляндію. В тім листі дописуватель пише, що проголошенє війни викликало в Росії велике занепокоєнє і перестрах. З Петербурга і Москви люди втікали в уральські гори. Таксамо втікали люди з инших міст, а найбільше зпад Черного моря на полудни. Люди не вірять урядовим вістям і їм здаєть ся, що Німці є на російській території.

По першім перестраху Москалї трохи охолонули і навіть скликали земський зїзд до Москви. Але власти вмішали ся, бо перейшли до нарад над Червоним хрестом. Отже з цїлого зїзду не вийшло нічого. Газетам заборонено писати щонебудь про внутрішні відносини в Росії. Отже все мовчить і жде. Але сподївають ся, що небаром промовлять рефтинки.

Тільки всього вістий з Росії. Сей лист був писаний безперечно в перших днях серпня. За той час (майже місяць часу) могли вже скласти ся в Росії великі події: могла вже обняти революція цїлу Росію. Доходять глухі вісти про революцію, але вони покищо не провірені і не стверджені. Може небавком діждемо ся цїкавійших і докладнїйших вістий з Росії.

### ХТО УПЛЯНУВАВ ЗАМАХ В САРАЄВІ?

Слїдство в справі убитя австрійського наслідника престола викрило, що цїлий замах уплянував син сербського короля Петра, князь Юрій, чоловік напів дикий. Князь Юрій палав ненавистю до бл. п. архикнязя, бо лише на його домаганє король усунув його від наслїдства престола в користь молодшого сина Александра. Тепер той напів божевільний Юрко втік до Росії.

### МАНУЕЛЬ АПЕЛЮЄ ДО ПОРТУГАЛІЇ.

Бувший португальський король Мануель, що втік з Португалії по проголошеню републики, видав сими днями апеляцію, в якій взиває всїх своїх колишних підданих, аби ставали до боротьби по сторонї союзників. Свою апеляцію кінчить екс-король отсими словами: „Я самий жертвував свої услуги королеви Англії".

### НІМЕЦЬКІ СОЦІЯЛІСТИ У ВІЙСКУ.

Соціяльно-демократичний посол Герман Вендель, котрий недавно свою промову в німецькім парляменті закінчив окликом „Нехай живе Франція!", зголосив ся яко доброволець до воєнної служби в німецькій армії. Син американського посла в Гаґї, Дайк вступив яко доброволець до служби під німецьким прапором. На добровольця зголосив ся також звісний соціялістичний посол Лібкнехт.

# ВСЯЧИНА.

### ТУРЕЦЬКЕ ДНЕВНИКАРСТВО.

(Одинайцять турецьких дневників в Царгороді. — Найвпливовійша часопись. — 15 тисяч передплатників. — Шість часописий в грецькій мові. — Провінціональні часописи).

Тепер виходить в Царгороді одинайцять турецьких дневників, з котрих „Сабаг" (Ранок) має найбільше передплатників бо 20 тисяч, а „Танін" (Ехо) 15 тисяч передплатників. „Танін" се найвпливовійший дневник. Инші мають меньше передплатників і незначний вплив. І так „Алемдар" (Прапорщик) має 8.000 передплатників, „Ені Газета" (Нова часопись) 10 тисяч, „Гікмет" (Мудрість) 3.000, „Іклам" (Поступ) 18.000, „Тасвірі-і-Ефкіяр" (Зеркало розуму) 10.000, „Танзімат" (Реформація) 4.000, „Ефгам" (Розум) 3 тисячі, „Тердшіман-і-Гакікат" (Товмач мудрости) 8.000. Кілька дневників появляєсь лиш переходово. Кромі того виходить ще шість дневників в грецькій мові в накладі від 5.000 до 15.000 примірників, дальше сім вірменських часописий, почасти в вірменській мові і вірменським письмом, почасти в турецькій мові вірменським письмом. Наклад сих часописий ледви чи перевисшає 10.000 примірників.

В Царгороді виходять ще кромі того чотири французькі дневники, один англійсько-французький і один німецько-французький. Число дневників в Царгороді виносить отже около 30. Питоменностію царгородського дневникарства є обставина, що часописи, які заступають всї політичні погляди, змінюють дуже часто титули. Часописи є або власностию політичних партий або є зовсїм незалежні. Періодична лїтература в Царгороді є незвичайно численна, хоч не представляє загально великої вартости. Між видавцями часописий знаходять ся такі єльменти, котрі у нас, в Америцї не могли би займати такого становиска. Загальне число часописий доходить до 70. Вони появляють ся, не вчисляючи в те 30 турецьких, майже у всїх, численно в Царгороді заступлених мовах і служать найріжнороднїйшим напрямам.

Коли отже Царгород може вказати ся поважним числом дневників і часописий, то зате на провінції справа стоїть куди гірше. Правда, немало часописий іде зі столиці на провінцію, що значно уменшує малу почтова оплата, але взагалї провінція, перед усім азійська, не знає иншої часописи, як слабо редагований урядовий вістник. Загалом виходить на провінції около сто часописий в ріжних мовах та наріччах, але мало котра з них появляє ся щоденно.

### ДЕЩО З „ПОЛЕМІЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ" ПРО КУРЕНЄ ТЮТЮНУ.

Англійський король Яків I. написав „свого масу „твір" проти куреня тютюну, який появив ся 1619 р. У нїм пише король, що куреня, є винахід нечольних сил, які діявол зробив на те, щоби достарчити людям поганого виду для їх очий, вонючого запаху, отруї для череша, мозку і грудий. Один монах каже, що уневажнє тютюном є спасеннє для самітних і зажурених. Яків Бальде (1601—1668) у творі „Нине пиєстає" називає курців поглитачами огня, лизунами сажі, закуреними коминами. „Жіночому родови", який віддає ся куреню, пророкує він вічну кару і загибіль. На те старий, уміркований магістер Найдер відповідає, що тютюн, се „добро для всїх недуг", що він помагає на всякого рода смутки. — Ґріммельсгавзен уважає курців за смоків, які дихають огнем, і питає їх, чому вони не пускають собі диму до уха і не чають собі тегарів з диму? Сатирик Іван Лявремберг, який висьміяв сьогочасні видумки моди, оповідає, що діявол підступом всадив люльку богови ковалів Вулькановн в рот. Вулкан цікавий, що се за „машина", потягнув собі раз з тої люльки. Наслідок того був такий, що в цїлім Олїмпі воняло довго, неначе в шинку візників. Меркур, який побачив, що і сам Юпітер починає курити, з пересердя вибив йому люльку з рота. Та впала на землю, тютюн з неї висипав ся і зайден впала ся на землі ся чортівська ростина — тютюн.

### СМЕРТЬ ФРАНЦУСЬКОГО „КОРОЛЯ".

В Парижи помер князь Авґуст Іван Бурбон. При назвиску сього князика в адресових книгах, уживаних французькою аристократією, знаходить ся титул: „Його Королївське Величество". Справді в кружку приятелів роялїстів уважали небіщика законним володарем Французів — королем Іваном III., котрому лиш революційна перемога загарбала престол. Сей „французький король" був найстаршим сином якогось пана Навндорфа, Німця, годинникаря зі Спандави, котрий в свій часі подав ся і був признаний сином Людовика XVI. і Марії Антонїни. Як відомо, одинокий син стятого короля помер у вязници. Мали Росіяни своїх „Лже-Димитріїв", мають так Французи свого „Лже-Бурбона". Мимоходом кажучи, історія житя годинникаря зі Спандави була так дивна і таємнича, що можна припустити його добру віру, коли оголосив ся потомком Бурбонів. Сини його удали ся до Голяндії і там добули право носити назвиско Бурбонів. Коли прибули до Франції, лишились при тім назвиску, бо републиканське правительство уважало їх так мало небезпечними, що байдуже йому було цілковито, чи сей або той чоловік додасть собі який титул, коли се йому робить приємність. Так отже потомки німецького годинникаря стали ся „Бурбонами". Помимо сьвітлого назвиска не займали вони сьвітлих становиск і високих щеблїв суспільної драбини. Брат „короля Івана III." заробляв на житє як автомобілевий шофер, а сам „король" торгував вином і... нафтою. Полишив четирнайцятьлїтнього сина, котрого тепер „Навндорфісти" повинні признати французьким королем.

### ЧИ МОЖНА ШТУЧНО ВИКЛИКАТИ ДОЩ АБО ПОГОДУ.

Один з найславнїйших англійських фізиків виголосив в одній англійській інституції виклад, в якім висказав думку, що людям може удати ся при помочи електрики викликувати дощ або гарну погоду. Він робив в тій справі досліди в своїй робітни і там удавало ся йому притягати при помочи електрики краплї води. На тій підставі думає він, що можна робити се також на більші розміри і в той спосіб спроваджати дощ на цїлу околицю. В тій цїли треба би з високої гори пустити в воздух відповідну скількість електрики. Як виладує ся відємну струю, тоді можемо мати дощ; як хочемо мати погоду, тоді виладовує ся в воздух струю додатну. Згаданий фізик припускає, що в той спосіб можна навіть спровадити бурю. — Чи одначе се удасть ся, не можна сказати. Головна трудність лежить в тім, що тяжко є виладувати в воздух більшу скількість електрики на відповідну висоту. Треба буде зробити досвіди, які будуть богато коштувати.

# ТАРАС І ЧОРТ.

Що тільки в землю плуг пустив Тарас,
Як чорт біжить і кличе: „В добрий час!
Ори і сій та памятай собі,
Що половина збору йде менї!"

„Най буде й так — йому на те Тарас —
Верхи тобі, а що в земли — для нас."
І бульбу посадив. Прийшло — зібрав,
А чортови хабазє понехав.

На другий рік, як став лиш на ріллї,
Аж тут і чорт, мов виріс з під землї.
„Або годись, або до дому іди,
Не хочу спілки, як була тогідь.

Ти бульбу зів, менї лишив листки.
Тепер для мене коріньце, вам вершки."
„Най буде й так" — йому на те Тарас,
Зорав ріллю, вишенцю сіє в час.
Прийшли жнива — зібрав, в стіжок поклав,
А чортови суху стерню лишав.

B209

„SVOBODA" (LIBERTY)
THE RUTHENIAN NEWSPAPER
Published three times a week Tuesday, Thursday and Saturday, at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
TELEPHONE: 498 JERSEY CITY.

Published by The Little Russian Nat'l Union of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

A. SAWKA, manager.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year, for Canada three dollars a year. Single copy: 3 cts.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3. 1879.

Оплачувати ґазету треба завсїди з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтара або аґента на експресовім офісї, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годні гроший дістати.

# РЕКОРДОВЕ СПРАВОЗДАНЄ Р. Н. С.

## ЗА МІСЯЦЬ СЕРПЕНЬ 1914 р.

### НОВОПРИСТУПИВШІ ВІДДІЛИ.

Товариство ім. Шевченка в Провіденс. Р. Ай.

В. 241. Дерлиця Василь. Фірманюк Григорій, Бегайла Марія, Онисько Михайло, Брезіцька Марія.. Вінярський Йосиф, Сорочка Стефан. Храпливий Никола. Бісюк Михайло, Баран Анна, Накопінський Петро, Коваль Василь, Болюх Катерина, Пилипа Павло, Бісюк Мирон, Лучка Гавриїл, Стадник Теодор. Галіняк Теодор.

**Товариство „Просьвіта" в Геркімер, Н. Й.**

В. 362. Беднарчук Катерина, Горішний Панько, Білобривка Йосиф. Наконечний Йосиф, Мальований Михайло, Лісовець Стефан, Кузьняк Василь. Панькевич Петро, Окрепка Ксенька, Верещук Никола, Мордачов Василів Андрей, Панькув Василь, Геля Іван. Лісовець Олекса, Білявський Іван, Процишин Никола.

**Товариство „Запорожська Січ" в Сайксвіл, Па.**

В. 401. Щиралловський Іван, Бернацький Яків, Кривейко Іван. Кикіш Йосиф, Кикіш Дмитро. Ламакін Іван Гарасим, Темнюк Лука, Крушельніцький Володимир. Люлька Михайло, Рогач Дмитро, Тур Стефан, Кок Лев, Темнюк Дмитро, Бончук Йосиф, Чарковський Станислав.

### НОВОПРИСТУПИВШІ ЧЛЕНИ.

В. 1. Орловський Ґриґорій, Поплавський Осиф Н., Ґручковський Іван. Яким Николай, Ґресь Никифор.

В. 7. Мельник Іван.

В. 8. Тарбай Михайло.

В. 10. Воробець Петро.

В. 11. Обух Антін.

В. 17. Мічель Іван.

В. 18. Бігуняк Теодор. Коваль Петро.

В. 19. Тимчина Федор, Ґурний Михайло.

В. 23. Матей Андрей.

В. 28. Прейда Петро. Габирт Михайло. Федаш Іван.

В. 29. Янощак Іван, Жидовський Дмитро.

В. 30. Зелізко Петро.

В. 33. Боднпк Іван.

В. 35. Хома Теодор.

В. 37. Боївка Франко.

В. 38. Тира Марія.

В. 41. Кавуля Дмитро, Ґловацький Йосиф, Андреяк Іван.

В. 42. Рушкевич Антоній.

В. 46. Єтик Олекса, Ґриняк Іван.

В. 47. Галіян Кирило.

В. 49. Ковальський Троган, Хиєк Адам.

В. 55. Счесний Павло.

В. 56. Вітенко Петро.

В. 58. Лось Михайло.

В. 66. Мазурик Петро, Фединяк Леон.

В. 67. Клівак Каспер.

В. 70. Овсяний Павло, Кобрин Василь.

В. 78. Радожицький Павло, Брила Іван.

В. 80. Волошин Олекса, Гавран Іван, Якимець Стефан. Мечержак Федьо, Бразинець Іван. Плечій Йосиф.

В. 85. Станєцький Ілько, Driючок Матій.

В. 86. Нєсевич Михайло, Іваницький Іван, Окряк Іван, Тхір Николай (мол.), Нєсевич Іван, Москаль Стефан.

В. 90. Дудун Стефан, Митчак Кость.

В. 92. Воловик Вемян.

В. 94. Сова Ілько.

В. 96. Котула Зофія. Крачковський Павло.

В. 99. Манузняк Іван, Діхов Александер. Гнатів Григорій. Корінна Семен.

В. 104. Геба Ксеня. Ґнида Стефан.

В. 105. Максим Андрей.

В. 106. Щерба Стефан, Гніздор Василь. Гніздор Дмитро.

В. 108. Ткеяк Михаіл, Гетман Андрей, Бригідир Йосиф.

В. 109. Віхоть Михаїл, Кондая Франко.

В. 113. Лехман Антошко.

В. 114. Чуправич Андрей.

В. 117. Свитак Андрей.

В. 121. Ференч Іван.

В. 122. Томко Розалія, Казімер Анна.

В. 123. Романяк Семен, Гаром Юрко.

В. 126. Барбарич Марія.

В. 131. Савка Ольга.

В. 135. Підставський Ілько, Дерень Михаїл.

В. 138. Конікевич Марія.

В. 139. Віятек Лаврентий.

В. 142. Ґрін Іван.

В. 152. Бесмак Феш Марія.

В. 153. Лялька Іван, Пацак Федьо, Рудий Кость.

В. 154. Косць Іван, Ґузей Михайло (стар.).

В. 155. Ваверчак Йосиф.

В. 158. Зборовський Василь.

В. 160. Самборська Параскевія, Братина Гануська, Макар Агафія, Самборський Олекса, Кошута Анна, Левка Параскевія.

В. 165. Пудик Михаїл, Коняк Памерія.

В. 170. Назар Йосиф.

В. 172. Муфлер Іван. Кравець Василь.

В. 175. Сошицька Ева, Стефаняк Анастазія, Вольський Андрей.

В. 176. Поптанич Стефан, Ґофковський Владислав.

В. 179. Лебедь Михайло.

В. 197. Гуменюк Антін, Пізняк Семко, Паращак Олекса, Місячник Вінцентий, Кузик Стефан. Біланич Петро.

В. 199. Фірмент Марія.

В. 201. Ґайдош Михайло.

В. 203. Сенюк Іван.

В. 216. Триш Марія, Дровняк Марія.

В. 221. Яцитин Михаїл, Бабій Евстахій, Шеремета Дмитро, Чорнописький Фелікс.

В. 223. Русин Петро, Хома Прокін.

В. 226. Маркапич Михайло.

В. 229. Яцик Григорій, Длуґош Йосиф.

В. 231. Копач Гриць.

В. 236. Шумська Вікторія.

В. 237. Кацюбан Бартоломей, Гавлик Татіянна.

В. 243. Савяк Кондрат, Бутовський Гавриїл.

В. 245. Савчинська Катерина, Дайчак Стефан. Клім Йосиф, Квасній Йосиф, Тирлецький Іван.

В. 246. Страхоцька Магдалина.

В. 249. Побуцький Стефан.

В. 253. Бурчко Яким.

В. 260. Скулчук Іван, Любпцький Михайло.

В. 262. Карляк Ксеня.

В. 265. Вайда Юрко.

В. 267. Роман Марія.

В. 274. Волощак Михайло.

В. 279. Фундак Дмитро.

В. 282. Попик Іван.

В. 283. Малиса Іван.

В. 294. Лютан Николай, Дяк Матій, Мервак Іван, Тимків Ілько, Макар Олекса.

В. 295. Губерпич Іван.

В. 296. Комінко Никола.

В. 299. Дропко Дмитро.

В. 300. Красуляк Іван, Цебеняк Михайло.

В. 301. Семпович Йосиф.

В. 303. Ворох Іван.

В. 306. Копач Михайло, Фещак Василь.

В. 307. Іванів Катерина.

В. 310. Маціпко Марія, Скурка Анна.

В. 311. Надорожний Юрій, Голуб Віктор.

В. 313. Бланар Анна, Ференц Елисавета.

В. 316. Скленкович Стефан. Марціпів Михаїл, Ґвоздевич Роман.

В. 317. Гасиф Марія.

В. 325. Страмик Дмитро.

В. 326. Кузів Федько.

В. 327. Дідик Стефан.

В. 329. Слободзян Роман.

В. 330. Періг Стефан. Павула Левон. Буняк Михаїл, Батек Стефан, Марціховський Петро. Іваськів Іван.

В. 339. Будай Іван.

В. 342. Сокальський Михаїл.

В. 343. Ворона Іван.

В. 345. Старинський Іван, Федуняк Михайло.

В. 349. Кушнір Юрко.

В. 355. Мілли Дмитро, Кушнерка Гринько.

В. 357. Лабяк Франко.

В. 359. Теребецець Іван.

В. 361. Дзендзель Зузанна.

В. 363. Непородний Григорій.

В. 365. Зюлко Томаш.

В. 368. Бодиар Николай.

В. 370. Венничук Іван, Даянєвич Семко, Ґрабовецький Йосиф. Кирпяльчук Теодор.

В. 373. Скубак Зузанна.

В. 374. Дуранович Іван.

В. 376. Кожан Терень.

В. 377. Федан Михайло.

В. 379. Бордюк Іван. Пузак Атанас, Козак Стефан.

В. 387. Іванюк Анна.

В. 388. Мелько Стефан, Дороховець Розалія, Кисилевич Марія, Тиновська Анна.

В. 389. Пахолок Катерина, Воджанська Анастазія.

В. 394. Янковий Максим.

В. 398. Ґайдош Катерина. Ребреш Юлія.

В. 399. Крик Іван, Лазорко Іван.

В. 400. Бусько Стефан. Наварівський Гринько, Андрушко Йосиф.

### ЧЛЕНИ НАНОВО ПРИНЯТІ.

В. 1. Толпаш Анастазія, Демко Юрій.

В. 3. Мазік Стефан.

В. 12. Костецький Стефан, Дудич Юрій, Феґак Павло, Сїра Осип, Павчак Василь, Лаґойдо Юстин. Петришин Сильвестер.

В. 20. Николин Текля, Николин Нестор.

В. 28. Олекса Панько.

В. 33. Падух Панько, Трошак Павло.

В. 46. Андрійчак Петро.

В. 47. Стоян Титус, Косць Максим.

В. 52. Тутай Антошка, Скібповський Павло.

В. 56. Шафрон Антін.

В. 60. Дурделя Марія.

В. 61. Маґера Йосафат. Пасторчик Василь.

В. 67. Дурдела Михайло.

В. 68. Каганяк Алексій.

В. 70. Ткач Іван, Шугайло Петро, Дурияла Джордж.

В. 73. Матиящук Ілько.

В. 78. Клепчик Михайло, Борняк Микита.

В. 82. Васплю Николай, Ґутовський Павло.

В. 84. Іваник Василь.

В. 91. Гасин Йосиф, Пащак Микола, Шпур Іреней.

В. 94. Кернасевич Михайло.

В. 102. Котаник Михайло.

В. 106. Моранець Ілько.

В. 108. Іванчук Федор.

В. 111. Кунцьо Николай.

В. 120. Челядник Йосиф.

В. 123. Данєльчик Антоній.

В. 124. Савка Миколай.

В. 127. Зарічний Михаїл, Хомяк Стефан.

В. 135. Чернецький Антоній.

В. 140. Спичак Юрко, Претка Матвій, Ксенич Іван, Шемеґда Максим.

В. 141. Кобиляж Кароль.

В. 161. Качновський Лукач.

В. 162. Демкович Андрій. Волях Петро, Дорош Михаїл.

В. 165. Гнат Андрей.

В. 187. Буряк Дмитро.

В. 191. Паком Кирило.

В. 200. Возьний Онуфрий.

В. 206. Стасишин Григорій.

В. 213. Лавінський Петро, Іванців Михайло.

В. 216. Дручак Марія. Полянка Текля.

В. 220. Нурко Гринько.

В. 223. Вдовяк Никола.

В. 227. Гірник Михаїл, Куцаба Михайло.

В. 229. Родзяк Іван, Смоленич Андрей.

В. 230. Сосновський Гриць.

В. 233. Трембовецький Іван.

В. 237. Кульчицький Войцех.

В. 244. Бендза Михайло.

В. 250. Баберат Гриць, Сокира Григорій.

В. 256. Готра Стефан.

В. 259. Сабор Григорій.

В. 269. Хромчак Іван.

В. 273. Хома Василь.

В. 284. Покладок Михайло.

В. 288. Яцків Николай.

В. 300. Сабік Андрей.

В. 301. Квітковський Ілія, Васплик Іван, Семчук Мартин, Білик Стефан, Мнщук Тадей.

В. 313. Ставуровська Марія.

В. 315. Соболєвська Анна.

В. 316. Лижачка Федь.

В. 325. Дорожанський Іван. Федун Павло, Вислоцький Іван, Вислоцька Ядвіґа.

В. 329. Крук Іван. Петпичук Семан.

В. 355. Гуль Вишницький Дмитро.

В. 370. Довгий Михаїл.

В. 377. Томчина Іван.

### ЧЛЕНИ ПРИСТУПИВШІ З ПЕРЕСТУПНИМИ ЛИСТАМИ.

В. 1. Клебан Теодор.

В. 30. Спирц Андрей.

В. 43. Палиця Лукач.

В. 45. Лівач Йосиф. Тиціяк Михаїл.

В. 78. Косїдло Петро.

В. 119. Уленич Василь.

В. 127. Штаба Болеслав.

В. 128. Яцинич Єфрим.

В. 133. Багній Антоніна, Негребецька Олена.

В. 143. Ференц Михайло, Котіл Василь, Дубіл Федор, Ґілета Дмитро, Лукачович Іван син Йосифа, Сонич Луць, Сонич Василь.

В. 147. Машіґа Петро.

В. 153. Жинич Харитон.

В. 157. Сирко Антін.

В. 160. Возьний Онуфрий.

В. 170. Баглай Матвій.

В. 172. Сакал Василь.

В. 178. Кіхтан Теодор, Цицик Николай.

В. 207. Біляпич Митро.

В. 213. Маньків Олекса.

В. 221. о. Струтинський Никола.

В. 223. Максимов Николай.

В. 234. Гандович Василь.

В. 246. Снодарик Василь, Андрець Михайло.

В. 251. Дзівік Йосиф.

В. 254. Ростецький Михайло.

В. 270. Сай Яків.

В. 273. Люблянецький Олекса (мол.).

В. 286. Заканич Теодор II.

В. 288. Пастирнак Йосиф.

В. 292. Романів Пилип.

В. 299. Васплюк Константин.

В. 312. Ямковий Іґнац.

В. 322. Радоцинський Никола.

В. 323. Лідошак Дмитро.

В. 330. Кефор Михайло.

В. 333. Ґабла Андрей, Дубпй Григорій.

В. 338. Ґутовський Павло, Мулик Юрко.

В. 347. Ключка Михайло, Ґейчук Николай.

В. 360. Кувтун Іван.

В. 362. Ворона Теодор.

В. 374. Гелюх Мирон.

В. 380. Олійник Михайло.

В. 388. Ніклаш Яков.

В. 395. Дашко Петро.

### ЧЛЕНИ СУСПЕНДОВАНІ АБО ВИЧЕРКНЕНІ ЗА НЕПЛАЧЕНЄ МІСЯЧНИХ ВКЛАДОК.

В. 1. Ковей Сидор, Ювнак Онуфрій, Майгап Стефан, Хлебовський Йосиф, Гардим Тимко.

В. 4. Глива Василь.

В. 6. Пап Дмитро, Наґіяпом Іван Василю, Бенца Василь Іванів Окічів.

В. 7. Ковик Павло (мол.), Дибайло Мартин, Возопиій Катерина.

В. 8. Йош Йосиф, Сінкін Василь, Лепак Йосиф, Красуляк Юрко, Лешив Юрій, Мовчан Андрей, Перун Андрей, Метив Йосиф, Рахель Андрей, Шкирпан Тит, Береза Андрей, Дрибчак Іван, Федьчик Василь, Тира Теодор, Мовчан Кузьма, Фециний Іван.

В. 12. Лусик Марія, Журав Юліян.

В. 15. Шленач Михайло.

В. 16. Іванов Боґоста Василь, Ґудика Йосиф, Судя Теодор, Вагаль Іван II.

В. 19. Данилець Василь.

В. 20. Звань Стефан.

В. 26. Дуннак Тома, Шлянта Петро.

В. 27. Смереканич Михайло.

В. 28. Варихоля Кароль, Шарий Михайло.

В. 29. Марусевич Михайло.

В. 33. Локай Антін, Шкільняк Федор.

В. 38. Сливка Митро, Барткевич Осиф, Цимбрак Стефан, Ковач Михайло, Опришка Іван.

В. 42. Войтович Тимко, Заяць Юрко.

В. 46. Підгорецький Василь.

В. 47. Мацько Іван, Ґалан Николай.

В. 48. Макара Онуфрий.

В. 52. Сунся Йосиф.

В. 53. Медвідь Ілько.

В. 55. Лехманик Михайло.

В. 56. Каралько Петро, Карась Іван. Кальмук Тимко.

В. 57. Воргач Стефан.

В. 63. Паньчак Семен.

В. 65. Грицов Осиф.

В. 67. Мотиль Петро.

В. 70. Жила Ізаак.

В. 73. Рувінська Марія.

В. 76. Гошпла Павло.

В. 77. Грициняк Алексій.

В. 78. Клим Семан.

В. 81. Сьвіржко Войтіх.

В. 87. Дурняк Стефан.

В. 91. Волошин Петро.

В. 92. Гринюк Федор, Ванкевич Юрій, Адамнук Йосиф.

В. 94. Буґрин Іван, Синцьо Іван.

В. 96. Лацик Михаїл.

В. 99. Васько Олекса.

В. 102. Синов Лука, Шуленда Михайло, Ковалець Юрій.

В. 109. Бандрівчак Петро II.

В. 111. Прокопчак Андрій.

В. 112. Прийдалюк Фрозина.

В. 115. Циплїцький Іван.

В. 117. Бурко Іван.

В. 118. Оротила Параска.

В. 123. Следзїк Кароль.

В. 124. Семко Іван, Баляс Косць, Горбовий Михаїл, Зьомкевич Павло, Баль Стефан, Лазука Андрей.

В. 126. Андрикович Стефан.

В. 127. Кульчицький Николай, Ґузда Алексій.

В. 131. Зубик Цилька, Голат Піда, Бабич Текля.

В. 133. Глух Іван, Легкий Дмитро, Глубіш Антоній, Яблонська Теодозія, Яблонський Кароль.

В. 134. Король Мих., Почіпанко Йосиф.

В. 135. Ганач Олена, Ранач Василь, Різак Федор.

В. 136. Судія Семен.

В. 138. Соляр Анастазія, Фок Теромко, Соляж Іван.

В. 142. Ковальчик Михайло.

В. 146. Пелех Михайло.

В. 151. Гнат Настя.

В. 154. Ліптай Андрей.

В. 155. Петренка Іван, Лисий Іван.

В. 157. Іванько Гринько.

В. 158. Сурма Іздор.

В. 160. Шемберка Ілько, Шуст Дмитро, Варварчин Дмитро, Данилишин Марія, Янків Анна.

В. 164. Самолевич Йосиф.

В. 167. Вавжашек Леон.

В. 168. Сеньків Іван, Пащин Никола.

В. 172. Наваляний Олекса.

В. 174. Вихованець Борис, Василків Іван.

В. 175. Стефаняк Николай, Заноточний Мих.

В. 177. Ковальчук Іван.

В. 179. Мартинець Михайло.

В. 182. Марухняк Михаїл.

В. 186. Пшихоцька Апольонія.

В. 188. Зярно Йосиф, Лашинський Василь.

В. 189. Луп Іван, Гончарик Федор.

В. 193. Чарнеґа Гринько.

В. 197. Сильчак Михайло.

В. 201. Бачинський Станислав.

В. 203. Ковальський Іван.

В. 204. Дзядів Кирило.

В. 205. Кохан Панько, Мула Ілько.

В. 206. Глядик Николай.

В. 207. Сорочак Гнат, Владичак Николай.

В. 208. Шопяк Митро.

В. 209. Сопиляк Михайло.

В. 213. Кобилинський Мойсей.

В. 216. Вовк Марія.

В. 217. Красилия Василь, Подольний Тома.

В. 219. Шутий Юрій, Скиба Василь, Кудман Луцьо.

В. 221. Шміґельський Андрій, Марусь Антін.

В. 222. Олійничук Стефан, Судя Василь.

В. 223. Михайлечко Григорій.

В. 226. Слабий Федьо.

В. 227. Бичковський Антоній, Баран Іван, Курчак Дмитро, Савчишин Дмитро.

В. 229. Колодій Михайло, Сенета Стефан, Різничок Данило, Сьвіпіцький Кирило, Лущишин Настя.

В. 230. Опавка Онуфер.

В. 231. Лисовець Ілько с. Онуфрія, Доцяк Гнат, Ярошинський Никола.

В. 235. Фалайло Іван, Гідич Йосиф.

В. 238. Бяла Ева, Каляр Анна.

В. 239. Зубрицький Теодор.

В. 245. Страшевський Себастіян.

В. 246. Екерт Йосиф.

В. 248. Гудима Йосиф.

В. 249. Сопко Матій, Лепета Григорій, Бойко Гнат.

В. 250. Мінько Іван, Ясік Франц, Левицький Андрій.

В. 251. Щупак Николай.

В. 254. Шевчик Іван.

В. 256. Терешко Стефан, Терешко Михайло.

В. 259. Пахолок Михаїл, Лизак Василь, Чорник Ілько.

В. 260. Копчинська Розалія.

В. 263. Лобур Данило.

В. 265. Данькулич Михайло, Кучер Іван.

В. 269. Мраш Франко.

В. 271. Поліщук Антоній, Ільчишин Максим, Шурин Микита.

В. 273. Ганчарик Іван, Квятановський Филип.

В. 275. Корений Розалія.

В. 276. Сисин Василь, Онуфрик Іван, Соколик Василь.

В. 280. Ґазік Йосиф.

В. 281. Щуделик Прокін.

В. 283. Онищак Теодор.

В. 288. Ткач Григорій.

В. 289. Наповапець Стефан.

В. 290. Чиховська Анна.

В. 292. Мирна Василь, Опалок Михайло, Ятвак Павло.

В. 296. Войтович Дмитро.

В. 297. Маринич Демко, Романюк Михайло.

В. 299. Ґрофіш Михайло, Бучковський Юрко.

В. 300. Сандак Михайло.

В. 301. Кукла Теодор.

В. 302. Фалатович Стефан, Молодець Іван, Ціхон Касіян, Даньчак Климко.

В. 303. Гуцул Василь, Олексюк Андрій.

В. 305. Войтко Андрій.

В. 306. Залуцінський Андрій, Федак Волод.

В. 309. Черемха Павло, Петришин Іван.

В. 317. Фаворик Філько, Вачик Михайло.

В. 319. Коцур Семен, Велет Дмитро, Паляниця Андрій.

В. 322. Чура Демян.

В. 325. Устяновський Антошко.

В. 326. Сикира Микола, Ґуральчук Михайло.

В. 328. Радечий Іван, Люкудз Матей.

В. 329. Заяць Василь.

В. 330. Зазуля Стефан, Бростко Катерина. Ястремська Юзефа.

В. 333. Парило Леон.

В. 338. Пацканик Михайло.

В. 341. Секелик Сенько, Вунило Йосиф, Куцалаба Андрій, Гермак Іван (Онуфрія).

В. 342. Бубняк Прокін.

В. 343. Федьків Василь.

В. 346. Гирча Іван, Горбаль Андрей.

В. 347. Бейґер Никола, Гнатюк Тереса, Явінський Петро, Мазур Марія, Лис Ілія.

В. 350. Кулик Теодор, Присташ Іван.

В. 351. Громосяк Яків, Малиш Петро, Стецик Іван.

В. 353. Цалік Николай, Залуський Яцентий. Куртяк Роман, Лесько Михайло.

В. 358. Ґац Алексій, Рудницький Зиґмунт.

В. 359. Цьобан Марія.

В. 360. Демчина Микола.

В. 361. Присташ Анна.

В. 363. Ткачек Гриць, Данилишин Михайло.

В. 365. Ухнар Іван, Підкасаний Тимко.

В. 368. Стасюк Ксеня.

В. 369. Пукас Луць.

В. 371. Самотис Іван.

В. 374. Мельничак Олекса, Мельничук Андрей, Хить Василь.

В. 376. Федькович Михайло.

В. 377. Волошин Анна.

В. 378. Подоляк Михайло, Турко Стефан.

В. 382. Волянська Анна.

В. 384. Марцінковський Николай.

В. 385. Лісневич Анна.

В. 387. Яцишин Гриць, Кудрич Іван, Ляхович Трифон.

В. 388. Гнатюк Теодор, Бейба Захарій.

В. 390. Околіта Ілія, Чафай Прокіп, Перешлюга Ілько.

В. 392. Гаголька Василь, Кісілєвич Андрей, Чеботар Петро.

В. 393. Дорош Антін.

В. 398. Ткачек Вероніка.

В. 399. Кузенько Тимко.

### ЧЛЕНИ ВЗЯВШІ ПЕРЕСТУПНІ ЛИСТИ.

В. 4. Чомко Стефан.

В. 6. Шокул Василь Івану.

В. 7. Сидор Василь.

В. 27. Спирц Андрей.

В. 29. Заканич Теодор I.

В. 30. Гимець Онуфрий.

В. 33. Саюк Теодор, Нелехатий Никола.

В. 53. Габла Андрей, Дубий Григорій.

(Продовжене на стор. 7-ій)

нашім безталаннім житю. Ховати ся від людий — се не радість... Тай товаришить нам тільки журба та гризота — тож і за хвильку сьміху спасибі! А батькови скажи від мене, що я задля великої нужди забрав його харч і що я певно заплачу йому з надвишкою.

— Ех, пан-атамане! — закликав щиро попович, якого вразила до глубини душі сердечна гостина. — Говорять про тебе чимало страховищ, та я такого чоловіка, як ти, такої душі — ще не бачив... тай вас, братчики, я полюбив. Я опинив ся неначе серед рідної сімї... Приймїть мене братчики, у свій табор — зачав він знов комічно кривити ся — буду вам послушником і „паки і паки року", всьо зроблю, що скаже атаман і жите покладу за вашого батька і за вас, товариство!

— Приймемо! Оставай ся! Згода! — почулись веселі оклики.

— Ти менї, любий, поповичу, і діло тут для тебе найшлоб ся — відозвав ся задумчиво Кармелюк, — та лишитись тобі не випадає: годї синови йти проти батька, тай нам не булоб без гріха... А ось, коли ти станеш на своїй вже волї, то тодї приходи. А тепер покищо прощавай! — і він обняв зажуреного поповича.

Всї мовчки згодили ся на мудрий приказ атамана і пійшли провести веселого гостя.

Лишились тільки Янко, Дмитро і Андрій.

XII.

— Гарну я тобі, атамане, приніс новину, — зачав Дмитро, коли замовкли кроки відходячих. — Перше: йдуть до нас із хуторів люди із Красносїлки... Будемо мати людий в резерві... А друге: роздо-



були чимало поживи. А трете: відшайшов ся жид Лейба. Коршма його на „чорнім шляху"... Він обіцяв купувати всякий живий і мертвий товар. Ну, знаємо діло, богатїти він буде здорово, а всьо то для нашого діла. Так ось тепер можна сьміло і важну добичу зловити, тай забавитись здорово...

— Ех, брате, ти все про гульню, — замітив з докором Кармелюк, — а про моє горе у тебе немає думки! Таж відси не більше як десять миль є моя сімя, що з нею насильно мене розлучили, а ти тільки за добичу!

— Ми ударимо і в твої сторони зажадати від собак довгу...

— Перше всього виратувати сімю, а не дразнити собак...

— Таж коли ті собаки загризли твою сімю...

— Як? — зірвав ся на ноги Кармелюк і поглянув гнївливим зором на товариша.

— Таки так, — продовжав різко Дмитро. — Та-сама панї, що ти не піддав ся її дурови; її мало того було, що тебе скривдила, а бажала ще для мести купити і твою сімю... Ось його спитай!

— Правда, батеньку рідний! — потвердив Андрій. — Я й сам передтим зачував, а тепер мужик з тих сторін прийшов; він розказує, що панї катує людий... Гинуть всї... І пан звірюка...

— Ну, щож скажеш? Ще й тепер писати-меш карточки? — крикнув Дмитро.

— А!!! — застогнав Янко, затопивши свої пальцї в буйне волосе. — Гадюка; змия! Ні, пора їй вже вирвати їдовите жало... Сейчас... біжу... і роздавлю! Ти лишай ся тут... А я... ні хвилини!

— Батьку, возьми мене! — просив Андрій.

— Ні, нікого не поведу на заріз: там — правдива кріпость. А тут менї тебе потреба!



огорожі, — так небезпечно лишати.

— Маєте рацію, — згодив ся Хойнацький і став годити муляра.

Послїдний післї точної ревізії вийшов у двір. На другий день предложено йому пробну роботу: поправу печи, а Хойнацький був зовсїм вдоволений...

А на третий день покоївка Фрося хихикала й шептала із своєю товаришкою, перед котрою вона висказувала всї свої тайни. Се була та сама Фрося, що служила шість лїт тому назад у Пїґловських; як дістала свободу, то зєднала собі довіре у панів Хойнацьких і стала покоївкою Доротеї.

— Сьмішно й казати! — сьміялась Фрося. Сей кацап залюбив ся в менї!

— Та такий дїдуган, тай ще й кацап з бородою?... Цапом від него воняє... А ви певно се знаєте?

— Та ні! — хихотала, почервонївши покоївка. — Тільки так менї здасть ся... Впрочім я перший раз бачу кацапів... Тому так менї страшно; а може бути, що вони також люди? Ось сей і зручний і ласкавий... Сережки менї подарував золоті... Ось поглянь!

І вона вийняла з кишенї коробочку й подала товаришцї.

— Матїнко! — сплеснула товаришка руками й остовпіла з подиву. — Та за такі сережки я не знаю що... і він так вас покохав? Ось і диво: тільки поглянув та вже й залюбив ся!

— Що тут дивного? За мною гинули нераз... тут довго марудитись годї... глянув і бувай здоров: чи те кавалїр, чи то жонатий...

І Фрося побідоносно вийшла з кімнати.

А четвертого дня, розбираючи панію, сказала Фрося, що пан Янчевський просив перевести його з кабінету в сусїдну кімнатку.



— Гарно здає звіт, най його вовк з'їсть! — замітив Дмитро і погладив свій вус та бакенбарди. Вартовий тільки сплюнув і відвернув ся. Сам Янко вдивляв ся сильно в поповича і лизав слину.

— Ну, масла ще сьвіжого три фунти, та сира діжечка, — продовжав попович, — кукурузи ґелетка, сочевицї, муки гречаної і пшеничної по мішочку, та кілька торбинок круп.

— Склад, цїлий склад! — крикнув Янко.

— Маґазин поживи... Можна наїсти ся, — добавив Дмитро.

— Ну, як хочеш пан-поповичу, а ми у тебе всї „синедріонскія приношенія" заберемо... Хоч заплатимо, а заберемо. Бо голод не тїтка, — сказав атаман.

— Дуже добре! — утїшив ся попович. — Бо без „приношеній" батько не дістанеть ся до семинарії, а вернеть ся назад і менї „облегчить ся бремя"... Оано „токмо", щоб відомо йому стало, що дань взята паном атаманом, а не пропита в шинку, „занє" сього батько не похваляє.

— Не похваляє? — здивував ся Янко і приказав вартовому: — Сейчас принести сюди всьо... Та сповістити всїх людий, щоб посьпішили до нас завтра...

— Та принесїть і „бочілочку жовнїрських слїз", що, кажеть ся, роздобули пані у жида, — додав Гнида.

За якийсь час всьо було сховане в атаманській печері, а на завтра лишилось пять паляниць, два кусні сала, та десять штук тарані... До того й бочілочку горівки, що осталась під наглядом Дмитра.

З вартовим прийшло ще трьох хлопів. Всї вони дістали по рівному кускови сала, по паляницї і рибі; а також всї випили по чарцї горівки. Чарку сю,

— Та будь спокійний, паничу! — зачав було Янко.

— „Non sum” панич, „sed” попович, — перебив йому полонений. Се тільки зверха. „Красот і прельщенія ради... для Євина рода”... — оправдував ся дріжучим голосом полонений, боячи ся, щоб назва „панич” не потягнула за собою страшної чести розбійника, що вславив ся вже своєю ненавистю до панів.

— Попович? Тим лiпше! Тільки: може ти Поляк, що закидаєш трохи по латинськи? — спитав його Янко.

— Клену сь св. Тройцею! — крикнув попович і підняв до гори праву руку. — Я є з попівського роду з діда-прадіда... із Калюжної Деражні... І називаю ся, як мій батько, Дерлянський.

Се дійсно був той самий попович, що заїзджав із своїм батьком до отця Стопневича в Деражню. Но, Боже мій, його ледви можна було пізнати: його ліберія була пірвана на кусники, терне й поменьші галузки сторчали в дірах; шаравари були цілі замарані болотом і зеленою ряскою; відорвана часть каміволї бовтала ся мов розбиті двері на тепли; останки шовкової хустинки в лахміттю обвивали шию; волосе укрешене листем водних ростин, руки й лице були чорні від грязюки; черти лиця були повні переляку, розширені очи дивились безумно, а чорні пятна на щоках ще більше відбивали ся від страшної блїдости лиця... Попович нагадував собою божевільного, що урвав ся з посторонка.

— Та устань-же, „domine”, чого лякаєш ся? Ми прецінь не зьвірі, а я твого чоловіка не обиджу тай другим в обиду не дам... Пустіть його, братчики, він не втїче.



Знаменито! — згодив ся сей, — твоя гадка менї по нутру... Тільки куди?

— Може на зьвіря... потїшити молодого героя й змірити його хоробрість... Ха, ха, ха!

— Я до ваших услуг, — сказав охочий улан і задзвонив острогами.

— Віват! — А коли? — роздумував, потираючи руки, господар.

— Як панство ласкаві, то я пораджу! — вмішав ся в розмову муляр.

Се було безличностю зі сторони хама, та сей хам був не свій, а його рада могла справдї бути інтересна, тому Хойнацький кивнув головою.

— В Хвощовськім болоті, всевельможні панове, у Вилах, що тягнуть ся біля Головчинецького лїса, там диків без лїку. На власні очи я бачив: дики величезні! Колиб так наполохати їх, а опісля грянути з рушниць...

— Так, справдї! — замітив улан, — але се задалеко, а тепер вже пізна година.

— Щож там такого! Там переночувати в лїску можна, а при сьвітлї місяця гарно вганяти за зьвірем.

— Може лїпше завтра? — озвав ся нерішучо Янчевський.

Розуміє ть ся! Се певно! — згодив ся господар і побіг роздати прикази.

Минуло чимало часу, поки весела і многочисленна компанія, в супроводї баранів і собак, рушила в похід.

Охотники не вернулись перед ночю і пані Доротея мусїла сісти до вечері з двома ветеранами. Туга невисказана й тревога так огорнули її, що вона не могла нічого їсти. Попросила безсильних старцїв ночувати в кабінетї чоловіка, щоб у домі був на



ли розпитувати крізь віконце в брамі; він назвав себе Зеленським, післаним з письмом і річами до пані Доротеї від її товаришки пані Люджеської. Щоб провірити тотожність особи, прийшло двох слуг і вони пізнали в прибувшім Зеленського, управителя пані Люджеської. Аж тодї шляхтича впустили, а письмо передали пані Доротеї. Пані Люджеська писала, що небавом сама приїде, тому просить задержати в хатї її річи: коври, срібло, бронз і т. д. Річий боїть ся вона лишати на ласку й неласку хлопів.

Муляр, що трудив ся біля брами, сьміяв ся з тих настирливих допитів у всякого гостя і в душевній простотї сьміяв ся трімко із шляхтича.

— Ось який ожиданий гість! Ха, ха! А оглянь те його, братчики, з переду і з заду!

— А ти не скали зубів, а лїпше поможи батькови! — крикнув шляхтич.

Муляр завстидав ся і замовк; та коли прийшло від пана позволенє взяти привезену шляхтичем паку й перенести її в гардеробну кімнату, то він заявив живе бажанє помагати при перенощеню, бо пака була доволї тяжка.

В кімнатї стрітив муляра пан Вінцентій.

— А що там, як твоя робота йде?

— Коло брами скінчу роботу нинї вечером, завтра перейду в сад.

— Дуже добре! — По скінченю одержиш нагороду.

Муляр поклонив ся. В ту пору підійшов до них пан Янчевський з уланом.

— А що, сусїде, як думаєш? Чи не поїхати нам на лови розрухати кости, що надто вже застоялись? — звернув ся він по дружньому до господаря.



— Як! — сказав Дмитро, — ось і вартовий розказує, що як тільки задержали бричку, так він в одній хвили з неї через голову і показав плечі... Гнат кинув ся в погоню, а він в чагарі, пірвав на собі одїнє, добіг до болота, а там застряг по шию... там його взяли в полон.

— Так, батьку! — потвердив вартовий.

— Тай дорогою бажав драла дати.

— Ну, колиб він хотїв утїчи з того місця, то дорогу найде хиба в пекло, — замітив атаман.

— Коли вельможний пан...

— Не пан, а атаман, — поправив Дмитро.

— Коли вельможний атаман, — продовжав попович — має „беневоленцію”... і дасть надію на „невредимость мого тїла і живота”, то я обіцяю не втїкати.

Він підвів ся, потряс головою, обтер на руках і щоках засохле болото, пригладив пальцями свою кучму і переляканим зором оглянув ся взад.

— Як ти попав нам в руки? — спитав Янко. — Та сядь, бо ледви держиш ся на ногах.

— „Страха ради юдейска”, — одвітив тяжко зітхаючи попович і сїв на чималий корінь — я з батьком їхав в брицї, а за нами в однокінній „біді” чимчикував отець діякон... А їхали ми в Бар... Батько мене віз, щоби знов лишити в семинарії, „аще ізгнан біх і ізвержен!” — зітхнув він і потер заболоченою рукою спочене чоло, притім розмазав по цїлім лици чорні пятна.

Се викликало у атамана і у його товаришів веселих сьміх; та вартовий, великанського росту й атлетичної будови, глядів рівнодушно і ждав приказу атамана.

Сьмієте ся, що у мене „ні образа ні подобія” — жартував попович, — Но пика чорна, та душа біла

В. 57. Гишка Юрко.
В. 70. Сай Яків.
В. 82. Мулик Юрко, Гутовський Павло.
В. 87. Боцко Ілько.
В. 90. Цугирка Алексей, Бенкалович Василь.
В. 102. Коваль Онуфрій.
В. 113. Дашкевич Михайло.
В. 120. Петрик Федор.
В. 133. Підборецкий Іван.
В. 147. Пастирнак Йосиф.
В. 155. Гой Василь.
В. 158. Василюк Константин.
В. 160. Гандович Василь.
В. 180. Синюта Сень.
В. 187. Мазур Николай, Ворона Теодор.
В. 194. Петруневич Гринько.
В. 200. Возьний Онуфрій.
В. 203. Гульґун Павло.
В. 205. Машіґа Петро.
В. 213. Дацко Івась.
В. 222. Кучвара Теодор.
В. 223. Іванишин Петро.
В. 225. Гресків Йосиф.
В. 232. Кіхтяк Теодор, Цяцик Николай, Ростецкий Михайло.
В. 237. Ніцляш Яков.
В. 239. Маньків Олекса.
В. 255. Дашко Петро.
В. 282. Натра Андрей.
В. 300. Купик Василь, Борківский Михайло.
В. 327. Маланчук Роман.
В. 329. Крук Іван.
В. 336. Дзівік Йосиф.
В. 348. Гречин Василь.
В. 381. Ленько Яким.
В. 386. Юрчик Федор.
В. 394. Олійник Михайло.

### ЧЛЕНИ ПОМЕРШІ.

В. 3. Хованець Андрей.
В. 46. Стик Яків.
В. 66. Каніщак Михайло.
В. 78. Бурей Стефан.
В. 90. Пициляк Панталемон.
В. 121. Колтко Іван.
В. 139. Буряк Андрей (мол.), Палиця Йосиф.
В. 160. Чопик Калина.
В. 208. Гован Кароль.
В. 267. Берецька Марія.
В. 392. Талярскі Станислав.

### ЗІСТАВЛЕНЄ.

| | |
|---|---|
| В місяцю липни 1914 р. було членів в Р. Н. Союзі | 20.549 |
| В місяцю серпни 1914 р. приступило нових членів до Р. Н. Союза | 286 |
| В місяцю серпни 1914 р. принято наново в члени Р. Н. Союза | 106 |
| В місяцю серпни 1914. р. принято з переступними листами | 57 |
| Разом | 20.998 |
| В місяцю серпни 1914 р. суспендовано за неплачене місячних вкладок | 258 |
| В місяцю серпни вичеркнено за неплачене місячних вкладок | 81 |
| В місяцю серпня 1914 р. взяло переступні листя | 51 |
| В місяцю серпни 1914 р. померло | 12 |
| Разом | 402 |

Число членів в Р. Н. Союзі з кінцем серпня 1914 р. виносило 20.596. В місяцю себпни 1914 р. Р. Н. Союз побільшив ся о **47** членів.

### УВАГА,

**котру кождий місцевий Урядник і член Р. Н. Союза в Америці повинен пильно прочитати і до неї стисло застосувати ся.**

Члени, оголошені в повисшім рекордовім справозданю як суспендовані або вичеркнені за неплачене місячних вкладок чи з иньших причин згідно зі статутом орґанізації, коли хотять і на далі бути членами Р. Н. Союза, мусять зголосити ся в протягу сего місяця (вересня) до своїх відділів і вписати ся наново, заплативши всі свої вкладки і залеглости до місцевої каси на руки відділових урядників. Як сего не зроблять до кінця вересня 1914 р., то в жовтня 1914 р. мусять виповнити нові декларації, если хотять бути членами, подібно, як кождий новий кандидат. Ті знов члени, котрі в міс. серпню 1914 р. взяли переступні листя, а еще доси не зголосили ся до якогось иншого правно істнуючого відділу Р. Н. Союза в Америці, мають се зробити в місяцю вересни 1914 р., бо на другий місяць, т. є. в жовтню 1914. р. вичеркне ся їх з членів орґанізації, а тоді вони можуть бути приняті до Р. Н. Союза тілько на підставі нових декларацій.

**Д. Капітула**, гол. предс. Р. Н. С.,
**М. Угорчак**, гол. рев. секр. Р. Н. С.

### ПОСМЕРТНІ ВІСТИ.

**Хованець Андрей**, член від. 3. Вступив до Р. Н. Союза 23-го мая 1903 р. Походив з села Склярки, повіт Горлиці, Галичина. В наслідок потовчения помер дня 1-го серпня 1914 р.

**Стик Яків**, член від. 46. Вступив до Р. Н. Союза дня 30. червня 1914 р. Походив з села Самара, ґубернія Волинська, Росія. Зістав забитий в майнах дня 30-го липня 1914 р.

**Каніщак Михайло**, член від. 66. Вступив до Р. Н. Союза 24-го січня 1905 р. Походив з міста Джерзи Сіти, Н. Дж., Злуч. Держав, Америка. Помер на сухоти дня 10-го серпня 1914 р.

**Курий Стефан**, член від. 78. Вступив до Р. Н. Союза 19-го мая 1910 р. Походив з міста Санефорт, Па., Злуч. Держави, Америка. Зістав забитий в майнах дня 2-го серпня 1914 р.

**Нагребецький Стефан**, член від. 82. Вступив до Р. Н. Союза 19-го вересня 1904 р. Походив з села Глинне, повіт Ліско, Галичина. Помер на рака дня 28-го липня 1914 р.

**Пециляк Пантелеймон**, член від. 90. Вступив до Р. Н. Союза 27-го мая 1908 р. Походив з села Рихвалт, повіт Горлиці, Галичина. Зістав забитий в майнах дня 5-го серпня 1914 р.

**Муха Марія**, членкиця від. 122. Вступила до Р. Н. Союза 28-го лютого 1914 р. Походила з села Тейкеребее, стол. Земплин, Угорщина. В наслідок породу померла дня 10-го липня 1914 р.

**Буряк Андрей (мол.)**, член від. 139. Вступив до Р. Н. Союза 29-го липня 1906 р. Походив з села Вороблик Шляхоцький, повіт Сянок, Галичина. Помер на запалене дня 25-го липня 1914 р.

**Палиця Йосиф**, член від. 139. Вступив до Р. Н. Союза 29-го липня 1906 р. Походив з села Вороблик Шляхоцький, повіт Сянок, Галичина. Спалив ся підчас огню дня 14-го серпня 1914 р.

**Бохван Василь**, член від. 143. Вступив до Р. Н. Союза 26-го лютого 1907 р. Походив з села Струбовиська, повіт Ліско, Галичина. Помер на слабість серцеву дня 27-го липня 1914 р.

**Трибінський Маріян**, член від. 179. Вступив до Р. Н. Союза 30-го червня 1911 р. Походив з села Ківів Ліповський, губер. Міньска, Росія. Помер на слабість серцеву дня 14-го липня 1914.

**Кравчун Григорій**, член від. 339. Вступив до Р. Н. Союза 31го грудня 1913 р. Походив з села Тухолка, повіт Сколе, Галичина. Помер на слабість внутрішну дня 24-го липня 1914 р.

**Талярський Станислав**, член від. 392. Вступив до Р. Н. Союза 25-го мая 1914 р. Походив з села Касевич, повіт Остра Лука, Росія. Зістав забитий в майнах дня 7-го серпня 1914 р.

В. Ї. П.

## РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

ПРОВІДЕНС, Р. Ай. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 241, повідомляє своїх членів, що перший місячний (звичайний) мітінґ відбудеть ся дня 13. вересня в домі тов. Павла Пилипа, 58 Робінсон стр., о год. 1-ій попол. Обовязком кождого члена є явитись на означений час, бо є важні справи до полагодженя, між иншим вибір уряду і справоздане орґанізатора. Рівнож просимо всіх Русинів, аби прийшли і вписали ся в члени нашого молоденького Товариства. Тямте Братя, що в лучности сила. Покажім всім нашим ворогам, що несправедливо накидувались на нас. Гаразд! — Т. Стадник, предс.; В. Дерлиця, секр., О. Рекрут, орґанізатор.

ШІКАГО, ІЛЛ. Сестр. сьв. Ольги, від. 240, подає до відома всім членицям, що в суботу, дня 12-го с. м., відбудеть ся піврічний мітінґ, на котрім кожда члениця мусить явитись, бо в противнім разі заплатить кару 50 ц., а урядник $1.00. Будемо приймати нові члениці до Сестрицтва без вступного; а до Р. Н. Союза після статута. — К. Зофнюк, предс.; М. Стефанюк, секр.

БРАВНСВІЛ, ПА. Бр. сьв. Петра і Павла, від. 6. подає до відома всім своїм членам, що дня 13. вересня відбудеть ся мітінґ. Члени мають явити ся на мітінґу і вирівнати свої довги. — Іван Маркус, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Просьвіта", від. 204, повідомляє всіх своїх членів і члениці, що місячні збори відбудуть ся в суботу, дня 12. вересня с. р. о год. 8-ій вечер. під ч. 12 Е. 8 улиця в Ню Йорку. На зборах повинен явити ся кождий член і члениця, бо є дуже важні справи до полагодженя. — І. Жовнір, предс.; М. Гуналовський, секр.; Н. Люлик, кас.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ. Бр. сьв. Василія Вел., від. 347, повідомляє всіх своїх членів, що триквартальний мітінґ відбудеть ся дня 13. вересня с. р. точно о 2-ій год. попол. в домі п. Ю. Маланчина, під ч. 1. Копер стр. На тім мітінґу мають здати контрольори касове справоздане. Кождий член повинен на сей мітінґ безуслівно явити ся і вирівнати всі свої залеглі довги, бо в противнім разі буде суспендований в Братстві і Р. Н. Союзі. Неявившийся член заплатить 50 ц., а урядник $1.00 кари. Адреса секретаря: Іван Боґуцький, Box 1047, Millville, N. J. — Іван Боґуцький, секр.

ЕЛИЗАБЕТПОРТ, Н. ДЖ. Тов. „Запорожська Січ", від. 234, повідомляє всіх своїх членів, що триквартальний мітінґ відбудеть ся в неділю, дня 13. вересня с. р., о год. 3-ій попол. в тій-самій гали, що завсігди. Обовязком кождого члена є прибути на сей мітінґ. Довгуючі члени мають вирівнати залеглости, бо в противнім разі будуть вичеркнені з Товариства і Р. Н. Союза. На мітінґу здадуть контрольори точний рахунок зі стану каси. Неявившийся член заплатить кару після ухвали, а урядник подвійну. — М. Маласький, предс.; С. Колодій, секр.

КУРТІС БЕЙ, М.Д. Бр. сьв. Ап. Петра і Павла, від. 81, взиває всіх своїх членів на надзвичайний мітінґ, який відбудеть ся дня 13. вересня в неділю о год. 5. вечер. На мітінґу будуть полагоджені важні справи. Неявивший ся член буде караний. Мітінґ отворить заступник предсідателя, бо предсідатель виїхав на конвенцію. — Н. Миськів, заст. предс.; Е. Туіран, кас.; А. Шандровський, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. „Вільні Козаки", від. 316, повідомляє всіх членів, що місячний мітінґ відбудеть ся дня 13. вересня с. р. в гали під ч. 219. Джосен, корнер Насав стр. Просить ся всіх членів прибути на сей мітінґ, бо є дуже важні справи до полагодженя. — Н. Кучмій, предс.; Н. Макогон, секр.

**За всі оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободі", Редакція не відповідає.**

### ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

**Читаєте про війну?** А хочби Ви і сотку ґазет перечитали денно, як не маєте атлясу чи мапи, так не можете знати, де і що діється. Глядіть тут, атляс воєнний, 9 мап великих, спільні окладинки з фотоґрафіями воюючих монархів, лише 25 центів. — Великий атляс, дуже докладний, більше як 200 сторін друку і мап, лише $1.50, всюда инде $3.00. — Зі замовленями висилайте гроші чи то марками чи на мініордер під адресу: **Марія Костів**, 71 Sussex St., Jersey City, N. J.

—о—

Пошукую **ГРИНЬКА СУХОРОНЧАКА**, родом з Лівча, пов. Чесанів, Галичина. Перед роком працював в майнах у Форест Сіти, Па. Хто знав би його адресу, або він сам, нехай зголосить ся на адресу: John Pyrka, 103 Oakland Ave., Jersey City, N. J. 45-46

**ПОЗІР РУСИНИ З МОНЕСЕН І ОКОЛИЦІ!**
**ДНЯ 13. ВЕРЕСНЯ, В НЕДІЛЮ,**
**відограє „Товариство Співацьке" представлене**

## „МАТИ НАЙМИЧКА"

у 4-ох діях І. А. Тогобочного, з поеми Т. Шевченка,

**в парохіяльній гали при 8. улиці в Монесен, Па.**

ОСОБИ:

Трохим . . . . . . . . . . . . . . . . п. Онуфер Волощук
Настя, його жінка . . . . . . . . п-ні Зофія Билівна
Хведір, селянин . . . . . . . . . . п. Іван Гуцька
Домаха, селянки . . . . . . . . . п-ні Юлія Кіляр
Марина, покритка . . . . . . . . п-ні Емілія Лабойко
Марко, її син . . . . . . . . . . . . п. Андрей Пельц
Христя, вдова . . . . . . . . . . . п-ні Катерина Адамів
Палажка, її дочка . . . . . . . . п-ні Анна Воробель
Петро, селянин . . . . . . . . . . п. Павло Янковський
Ганка, його дочка . . . . . . . . п. Фрозина Копель
Потап, наймит Трохима . . . . . п. Павло Гальма
Клим, наймит Трохима . . . . . . п. Н. Янковський

Діє ся у Київщині.
Режісер: **п. Ст. Лабойко.**

**ПОЧАТОК О ГОД. 7½ ВЕЧЕР.**

Товариство співацке просить всіх на се красне і поучаюче представлене.

47 **КОМІТЕТ.**

**ПОЗІР! УКРАЇНЦІ! ПОЗІР!**
**Заходом Укр. Тов. „Запорожська Січ", від. 64 в Лонґ Айленд Сіти, Н. Й.**
відбуде ся по раз другий
**ВЕЛИЧАВИЙ БАЛЬ**
**ДНЯ 19-го ВЕРЕСНЯ. (СЕПТЕМБРА)**
в Court Square Hall під Ч. 250. Jackson Ave., Long Island City, N. Y.
**Початок точно о години 7.30 вечером**
**ВСТУП ЛИШЕ 25 Ц.**
За добру забаву ручить

38 і 49 **КОМІТЕТ.**

## ЦІННИК КНИЖОК,
які можна дістати в друкарні „Свободи":

| | |
|---|---|
| Америка | 15 |
| Американець, веселий образ з житя народу | 15 |
| Борба класі і чому робітники організують ся | 15 |
| Бери та читай | 30 |
| В Старім і Новім краю | 25 |
| Весела книжочка з образками | 35 |
| Гостина св. Николая, драматична гра для дітий | 10 |
| Доля галицької сироти | 15 |
| Дещо про звірята | 30 |
| Дещо про права і суди | 10 |
| Еміґрант | 15 |
| Журавлі | 10 |
| Житє, зарібки, організації і т. п. в Злучених Державах | 15 |
| Жіночий язик. — Невдалий лиич | 15 |
| За Сестрою, повість | 35 |
| З кого ся насміхають, з того люди бувають. — Посол Петрипин. — Молодий адвокат | 10 |
| Зуб за зуб | 10 |
| З ріжних нив | 15 |
| Казки за Циганів | 10 |
| Коротка історія Руси | 10 |
| Капітал і праця | 10 |
| Казки про Жидів | 15 |
| Книжочка рахункова | 50 |
| Марія | 10 |
| Многострадальний народ | 20 |
| Напад на Січ | 5 |
| Народний рух австр.-угорських Русинів | 15 |
| О підземних скарбах | 25 |
| Оповідане про Алі Бабу і сорок розбійників | 20 |
| Оповіданя про заздрих богів | 10 |
| Покуса | 10 |
| Під прапором свободи. Вибір патріотичних декламацій | 30 |
| Про нутро землі | 25 |
| Пісні про Канаду і Австрію | 10 |
| Про конець світа | 15 |
| Принц і нуждар, оповідане | 50 |
| Розмова Поляка з Русином | 10 |
| Релігійні віровання | 20 |
| Рицар і смерть | 15 |
| Руський штукар, 212 гарних штук до забави | 60 |
| Русько-англійський тлумач | [illegible] |
| Стріляй на смерть, робітнича драма | 15 |
| Страйк | 20 |
| Слово ч. 5. | 15 |
| Слово ч. 6. | 15 |
| Страшна пімста | 20 |
| Смерть | 10 |
| Степові люди | 15 |
| Товариська ворожка | 10 |
| Хто з чого жие | 15 |
| Хлопська доля | 5 |
| Через кордон | 15 |
| Які то є люди на земли, з 20 образками | 50 |
| Як мужик ходив до царя правди шукати | 15 |

Замовлені книжки висилаємо відворотною почтою. Гроші належить присилати наперед. Для тих, що хотять занятись розпродажею книжок, даємо значний опуст.

**SVOBODA**
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.